

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Rusiya aktivləri
Qərbi iki yerə
böldü -
skandal
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 27 fevral 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 37 (8410) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

“Xocalı soyqırımını inkar etmək vicdansızlıqdır” - Prezident

Dövlət başçısı Xocalıda soyqırımı memorialinin təməlini qoydu; “Biz günahsız Xocalı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldığ”

yazısı səh.5-də

Xocalıda əli-qolu bağlı uşaq və qadın skeletləri - insanlıq əleyhinə vəhşilik...

yazısı səh.7-də

Azərbaycan və Ermənistan XİN başçıları Berlində görüşəcək

yazısı səh.4-də

Əvəz Zeynallıya 9 il həbs verildi

yazısı səh.2-də

Ermənilərin Naxçıvanadək sərhəd təxribatlarının sirri

yazısı səh.3-də

Ailəsini öldürən Əhmədlə bağlı ekspertiza rəyi bu həftə açıqlana bilər

yazısı səh.13-də

Dörd ölkə İrəvana qarşı birləşə bilər

yazısı səh.3-də

Hesablama Palatası Naxçıvan Təhsil Nazirliyində yoxlama aparır

yazısı səh.2-də

“Azərbaycan bölgədə Rusiyanın əsas dostuna çevrilib” iddiasına reaksiya

yazısı səh.6-də

“Ağdam stadionuna Qurban Qurbanovun adını verək” təklifi mübahisə yaratdı

yazısı səh.12-də

Azərbaycanlı dostaq yoldaşı Navalni haqda nələr dedi - açıqlama

yazısı səh.14-də

SÜLHƏ ÜÇLÜ TƏHDİD - İRƏVAN MASADAN QALDIRILIR

Ermənistan Fransanın təhriki ilə yeni eskalasiyaya zəmin hazırlayır; “dirijor çubuğu” Makronun əlindədir; Kreml və İranın ikibaşlı oyunları; **ekspert:** “Rusiya qarşı demarşlar etməklə özlərini auksiona çıxarıblar”

yazısı səh.9-da

Ölkədə yeni ağır virus yayılıb: necə qorunaq - açıqlama

Yaşlılar, uşaqlar və yan xəstəlikləri olanlara xəbərdarlıq; TƏBİB rəsmisi deyir ki, qrip törədicilərinin genetik strukturları dəyişir, ona görə... yazısı səh.11-də

Aqil Abbas:
“Aldığım məbləğ heç ay sonuna çatmır, bəs bu kasıb nə etsin?!”

yazısı səh.11-də

“Batka” Putinin dili ilə İrəvanı hədələdi - Bakıya şans, yoxsa...

yazısı səh.8-də

Türkiyəni global gücə çevirən lider - 70 yaşlı Erdoğan...

yazısı səh.4-də

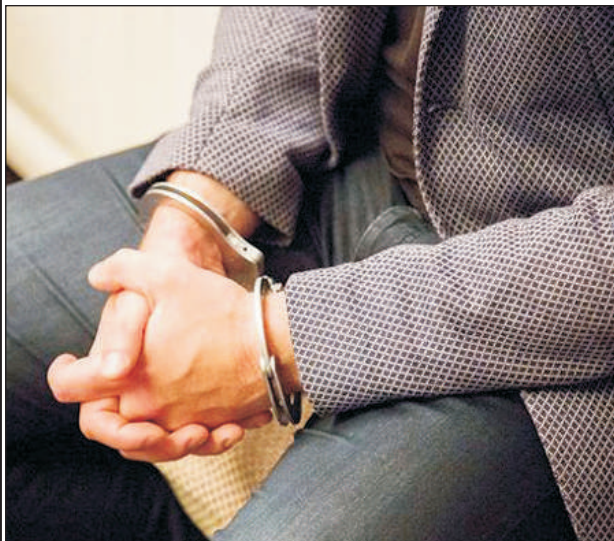
Hesablama Palatası Naxçıvan Təhsil Nazirliyində yoxlama aparır

Naxçıvan Muxtar Respublikası Təhsil Nazirliyində yoxlamalar aparılır.

APA xəbər verir ki, yoxlamalar Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatası tərəfindən həyata keçirilir.

2023-cü ildə nazirliyin və tabeliyində olan qurumlar üzrə dövlət vəsaitinin və dövlət əmlakının istifadəsinin auditi aparılır.

Yoxlamalar davam etdirilir.

Qonşusunu bağça müdiri təyin etdirəcəyini dedi, həbs edildi

Sumqayıtda qadına qarşı dələduzluqda təqsirləndirilən 1990-cı il təvəllüdlü İlkin Əsgərova hökm oxunub.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, Sumqayıt Şəhər Məhkəməsində keçirilən prosesdə İ.Əsgərov Cinayət Məcəlləsinin 178.2.4-cü (dələduzluq-xeyli miqdarda ziyan vurmaqla) maddəsi ilə təqsirləndirilib.

Məhkəmədə bildirilib ki, İlkin hadisədən bir müddət əvvəl keçmiş qonşusu G.Muxtarova və onun anası K.Muxtarova ilə qarşılaşdı və bir-birlərinə nömrə veriblər. Bundan sonra İ.Əsgərov K.Muxtarovanın işlədiyi uşaq bağçasında müdir vəzifəsindən kənarlaşdırıldığını öyrənib.

O, qadını həmin vəzifəyə bərpa etdirəcəyini vəd edib və bunun müqabilində bir neçə dəfəyə olmaqla, ümumilikdə 15 min manat alıb. Lakin İ.Əsgərov verdiyi vədə bağlı heç bir addım atmayıb, aldığı pulları ələ keçirib.

Bundan sonra K.Muxtarova polisə müraciət edib və İlkin Əsgərov barəsində cinayət işi açılıb. Araşdırmalar zamanı İlkinin başqa şəxsə qarşı da əvvəllər dələduzluq etməsi müəyyənənib.

Sumqayıt Şəhər Məhkəməsi təqsirləndirilən şəxsi qeyd edilən maddə üzrə təqsirli bilib. İstintaq müddətində polisin nəzarəti altında olan şəxsə 3 il 6 ay həbs cəzası verilib.

Azərbaycanla əlaqədar AŞ PA sədrinə növbəti məktub ünvanlandı

Macarıstan Milli Assambleyasının Avropa Şurası Parlament Assambleyasında (AŞ PA) nümayəndə heyətinin rəhbəri Jolt Nemet AŞ PA-nın sədri Teodoros Rusopulos qurumun qış sessiyası zamanı Azərbaycan nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərinin ratifikasiya olunmamasına dair qəbul etdiyi 2527 (2004) sayılı qətnamə ilə əlaqədar məktub ünvanlayıb.

Milli Məclisdən verilən məlumata görə, məktubda "Reykjavik Sammitində yenidən sadiqliyimizi bəyan etdiyimiz Avropa Şurasının Nizamnaməsinə uyğun olaraq, biz hamılıqla paylaşdığımız idealları və prinsipləri qorumaq və həyata keçirmək məqsədilə üzv dövlətlər arasında daha böyük birliyə nail olmağa çalışmalıyıq", - deyər qeyd edilib: "Bu birlik və onun gələcək perspektivləri üzv dövlətlərlə və onlar arasında həyata keçirilən dialoq vasitəsilə güclənir. Təəssüf ki, bu gün nümayəndə heyətlərinin qurumdan xaric edilməsi, həmçinin onlarla dialoqun dayandırılması halları bizim birgə səylərimizə zərbə vurduğundan, Macarıstan nümayəndə

heyəti adıçəkilən qətnamənin qəbulunda iştirak etməmək qərarına gəlmişdir. Fikrimizcə, bu üsula yalnız bütün mövcud vasitələr tükəndikdə və heç bir nəticə əldə olunmadıqda, son çarə kimi müraciət edilməlidir... Bu qərarın qəbul olunması ilə son bir neçə ildə təşkilatla Nazirlər Komitəsi arasında yaradılmış konstruktiv qurumlararası dialoq və ümumi maraq doğuran mövzularda davamlı məsləhətləşmələrin aparılması təcrübəsi də sarsılmış, qurumun iki orqanı arasında inamsızlığın yaranmasına gətirib çıxarmışdır. Bu mənada, biz hesab edirik ki, Azərbaycan nümayəndə heyətinin qurumda iştirakı məsələsi təcili qaydada həll olunmalıdır. Biz əminik ki,

apanılan son müzakirələr və Nazirlər Komitəsinin müvafiq qərarı da bu zərurəti əks etdirməkdədir"...

Macarıstan nümayəndə heyətinin rəhbəri Jolt Nemet AŞ PA sədrini siyasi qruplarla birgə qətiyyətli addımlar atmağa və Azərbaycan parlament nümayəndə heyətinin təcili surətdə Parlament Assambleyasının işinə geri qayıtmasına icazə verməyə çağırıb. Bunun artıq qurumun aprel ayında keçiriləcək sessiyasında baş verməsi arzuolunan hesab edilib: "Qeyd olunanların fonunda, qış sessiyasında qəbul edilmiş 2527 (2024) sayılı qətnaməyə bir daha etirazımızı ifadə edir, Azərbaycan nümayəndə heyətinin Parlament Assambleyasına geri qaytarılması istiqamətində davamlı səylər göstərmək məqsədilə şəxsən özümün və həmkarlarımla dəstəyini təklif edirəm".

1,5 milyon manatlıq mənimləmə üzrə məhkəmə başlayır

Müdafiə Nazirliyinin bir neçə hərbi hissəsində maliyyə xidmətinin rəisi işləmiş Sadiq Hacıyevin cinayət işi üzrə ibtidai istintaq başa çatıb.

APA xəbər verir ki, təqsirləndirilən şəxs barəsində toplanan materiallar baxılması üçün Bakı Hərbi Məhkəməsinə göndərilib.

Qeyd edək ki, Sadiq Hacıyev Müdafiə Nazirliyinin bir neçə hərbi hissəsində maliyyə xidmətinin rəisi olub.

Maliyyə Nazirliyinin apardığı yoxlamalar zamanı onun 1.5 milyon manat mənimləmədiyi məlum olub.

Ona Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü (xüsusilə külli miqdarda mənimləmə) maddəsi ilə ittiham verilib.

Xatırladaq ki, Sadiq Hacıyev Müdafiə Nazirliyinin Maliyyə və Bütçə İdarəsinin sabiq rəisi, general Nizami Məmmədov və digərləri barəsində olan 143 milyon manatlıq mənimləmə ilə bağlı keçirilən məhkəmədə şahid qismində dindirilib.

O bildirib ki, işlədiyi müddətdə maliyyə hesabatına köçürülən şişirdilmiş məbləğlərin 40 faizini özünə götürüb, 60 faizini isə rəhbərliyə verib. S.Hacıyev qanunsuz tapşırıqları da işlədiyi hərbi hissənin tabeliyində korpusun maliyyə şöbəsinin rəisindən aldığını deyib.

Əvəz Zeynallıya 9 il həbs verildi

"Xural" internet televiziyaşının həbsdə olan rəhbəri Əvəz Zeynallı və Elnur Şükürovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşıb.

APA xəbər verir ki, dünən Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Əli Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən iclasda təqsirləndirilən şəxslər son söz deyiblər. Onlar məhkəmədən bəraət istəyiblər.

Daha sonra məhkəmə müşavirəyə gedib.

Müşavirədən sonra hökm elan edilib.

Hökmə əsasən, Əvəz Zeynallı 9 il, Elnur Şükürov isə 4 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Prokuror Əvəz Zeynallının 10 il, Elnur Şükürovun isə 5 il azadlıqdan məhrum edilməsini istəmişdi.

Musavat.com

Parlamentdə su ilə bağlı dinləmə keçiriləcək

Fevralın 28-də Milli Məclisdə "Ölkənin su təsərrüfatı: problemlər və yeni çağırışlar" mövzusunda ictimai dinləmə keçiriləcək.

Musavat.com bu barədə Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə istinadən xəbər verir.

Parlamentin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsinin və Aqrar siyasət komitəsinin birgə təşkilatçılığı ilə keçiriləcək dinləmədə Milli Məclisin deputatları ilə yanaşı, müvafiq dövlət orqanlarının, qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələrinin, bu sahənin ekspertlərinin və digər aidiyyəti şəxslərin iştirakı gözlənilir.

Tədbir iştirakçıları mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşəcəklər, rəy və təkliflərini səsləndirəcəklər.

Musavat.com

“Fransa Ermənistana Azərbaycan, İran, Rusiya və Türkiyə ilə bağlı kəşfiyyat məlumatlarını ötürəcək”.

Bu barədə Xəzər Strateji Araşdırmalar İnstitutunun (Rusiya) baş direktoru, rusiyalı tanınmış siyasi-hərbi analitik İqor Korotçenko bildi-rib.

“Məlumatlı mənbələrdən bəlli olduğu kimi, baş nazir Nikol Paşinyanın Parisə səfəri çərçivəsində Fransa (DGSE) və Ermənistan xarici kəşfiyyat xidmətləri arasında sıx tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması barədə razılıq əldə olunub. Razılaşdırılmış məsələlər siyahısına uyğun olaraq, İrəvana Azərbaycan, İran, Rusiya və Türkiyə üzrə DGSE tərəfindən alınan siyasi və hərbi xarakterli kəşfiyyat məlumatlarının, o cümlədən peyk və elektron kəşfiyyat materiallarının ötürülməsi nəzərdə tutulur”, - deyir o, teleqram kanalında yazıb.

Yeni Fransanın, Avropa Birliyinin Ermənistandakı fəaliyyəti təkcə Azərbaycan əleyhinə yönəlməyib.

Bəs bu 4 dövlət ortaq təhlükəyə qarşı hansısa şəkildə birgə hərəkət edə bilərmə?

Dörd ölkə Ermənistana qarşı birləşə bilər

Fransanın Azərbaycan, İran, Rusiya və Türkiyə ilə bağlı kəşfiyyat məlumatlarını İrəvana ötürmək planına reaksiya

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”a deyib ki, Fransanın Azərbaycan, İran, Rusiya və Türkiyə ilə bağlı kəşfiyyat məlumatlarını Ermənistana ötürdüyü və ya ötürməyə başlayacağı ehtimalı yüksəkdir: “Ermənistanın strateji müttəfiqi olan Fransa bu ölkəni silahlandırarsa, kəşfiyyat məlumatlarını da İrəvanla bölüşə bilər. Ancaq son günlərdə Fransa kəşfiyyat xidməti həm Azərbaycanda, həm də Türkiyədə ciddi zərbələr alıb. Fransa kəşfiyyat şəbəkəsinin üzvləri Azərbaycan və Türkiyədə həbs olunublar, məxfi fəaliyyətlə məşğul olan diplomatlar ölkədən çıxarılıb. Ona görə də Fransanın Azərbaycan və

Türkiyə ilə bağlı Ermənistana ötürə biləcəyi məlumat çox deyil”.

Mərkəz rəhbəri qeyd edir ki, buna baxmayaraq, əgər Fransanın kəşfiyyat şəbəkəsi Azərbaycan və Türkiyədə hələ tam neytrallaşdırılmayıbsa, Ankara və Bakı bu istiqamətdə fəaliyyətini gücləndirməlidir: “Bu arada, Rusiya və İranın Fransanın kəşfiyyat şəbəkəsinə qarşı birgə mübarizəsi ehtimalı zəifdir. Çünki Rusiya və İranın milli və təhlükəsizlik maraqları Azərbaycan və Türkiyənin milli və təhlükəsizlik maraqları ilə üst-üstə düşür. Rusiya və İran heç zaman kəşfiyyat məlumatlarını Azərbaycan və Türkiyə ilə bölüşməz. Ona görə də Türkiyə və Azərbaycan Fransa kəşfiyyatına qarşı yalnız birgə əməkdaşlığa istinad etməlidir”.

□ **Elxan MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Ermənilərin Naxçıvanadək sərhəd təxribatlarının sirri

Məkrli planın anonsu, yoxsa..; “Məqsəd sülh prosesini pozmaqdır, onları Fransa qızıqdırır, Rusiya isə...” - polkovnikdən xəbərdarlıq

Son vaxtlar Ermənistanın Azərbaycanla şərti sərhədində təxribatları artıb. Baş verənlər həm də kapitulyant ölkənin Fransa ilə hərbi əməkdaşlığı dərinləşdirməsi fonunda diqqət çəkir.

Fevralın 24-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri həmçinin Azərbaycan Ordusunun Naxçıvan Muxtar Respublikasının Sədərək rayonunun Heydərabad yaşayış məntəqəsi istiqamətindəki mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutub. Bu barədə Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi məlumat verib.

Qeyd edək ki, elə həmin gün - fevralın 24-də Azərbaycan Müdafiə Nazirliyində nazir Zakir Həsənovun rəhbərliyi ilə nazir müavinləri, qoşun növləri komandanları, nazirliyin baş idarə, idarə və xidmət rəisləri, eləcə də videobağlantı vasitəsilə azad edilmiş ərazilərdə dislokasiya olunan hərbi birlik və birləşmə komandirlərinin iştirakı ilə növbəti xidməti müşavirə keçirilib. Müşavirədə Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədində mövcud əməliyyat şəraiti, qoşun xidmətinin təşkili və aparılması geniş təhlil edilib, məruzələr dinlənilib.

2024-cü ildə Azərbaycanda, Türkiyədə və digər ölkələrdə keçirilməsi planlaşdırılan birgə təlimlərin şəxsi heyətin təcrübə mübadiləsi, bilik və bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi, qoşunların döyüş hazırlığının daha da yüksəldilməsinə müsbət təsir edəcəyi xüsusi vurğulanıb. Nazir habelə azad edilmiş ərazilərin mina və partlamamış döyüş sursatlarından təmizlənməsi, eləcə də çətin relyefli, sərt iqlim və dağlıq ərazilərdə təminat yollarının, rabitə və kommunikasiya xətlərinin daima işlək vəziyyətdə saxlanılmasının və təhlükəsizlik qaydalarına xüsusi diqqət yetirilmə-

sinin vacibliyini vurğulayıb.

Bəs son vaxtlar ermənilərin sərhəd boyu, eləcə də Naxçıvan istiqamətində də fəallaşması təsadüfdür mü, yoxsa bununla bizə hansısa daha böyük, planlı təxribatın anonsu verilir? Ermənilər hansı məkrli oyunu planlaşdırırlar?

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistan son bir neçə həftədə Tovuz istiqamətində sərhəddən Zəngilan və Naxçıvan istiqamətinə qədər sərhəd boyu atəşkəsi pozub. Artıq son bir həftədə demək olar hər gün ən müxtəlif istiqamətlərdə sərhəddə Er-

mənistan hərbiçiləri Azərbaycan tərəfi atəşə tutur. Artıq Naxçıvan istiqamətində də Ermənistanın təxribatlara başlaması isə sualları daha da artırır: “Yaranmış vəziyyətdə təkcə Ermənistan dövlətini deyil, həmçinin Fransanı və Rusiyanı gü-nahlandırmaq olar. Fransa Ermənistan hakimiyyətinə vədlər verərək onları qızıqdırır, müharibə əhval-ruhiyyəsinə kökləyir. Ermənistan-dakı revanşist qüvvələri və həmin qüvvələrə bağlı olan ordudakı yüksək rütbəli zabıtları, komandirləri isə Rusiya idarə edir. İstisna deyil ki, ordunun içərisindəki həmin Rusiyaya bağlı qüvvələrə

sərhəd boyunca, həmçinin Naxçıvan istiqamətində atəşkəsi pozub aranı qatmaq göstərişi verilib. Ermənistan silahlı qüvvələri içəri-sində çox böyük qruplar var ki, onlar Paşinyanın deyil, Rusiyanın nəzarətindədir və əmriləri Rusiyadan alırlar. Paşinyan iqtidarı Fransa və Amerika ilə əlaqələri daha da dərinləşdirdikcə və KTMT-dən, Rusiyadan qopduqca Azərbaycanla sərhəddə gərginliklər artır. Bu gərginlik qısamüddətli, lakin çox kəskin hərbi toqquşma ilə nəticələne bilər. Atəşkəsi pozma hallarını aktiv fazaya keçirmək göstərişini verənlərin məqsədi də böyük ehtimalla budur. Azərbaycan Ordusu bir həddə qədər ermənilərin təxribatlarına cavab verməməklə səbir nümayiş etdirə bilər, ancaq səbrimiz tükənməz deyil. Azərbaycan öz təhlükəsizliyini qorumaq üçün təhlükə yaradan nöqtələri, əraziləri susdura və öz nəzarəti altına götürə bilər”.

Ekspertin sözlərinə görə, şərti sərhəddə hərbi toqquşma yaranmasında Fransanın da marağı ola bilər: “Fransa özünün müşahidə missiyasını faktiki olaraq şərti sərhəddə yerləşdirib. Azərbaycanı təxribata çəkib müşahidə missiyalarını dövrüyyəyə buraxmaq və Azərbaycanı ittiham edən hesabatlar hazırlamaq planlarının olması da istisna deyil. Bütün baş verən-

lər onu göstərir ki, həm Fransa, həm də Rusiya Azərbaycan-Ermənistan sərhədlərində gərginliyi artırmaq istəyindədir. Burada məqsədlərdən biri də sülh danışıqlarını pozmaq və sülh müqaviləsinin imzalanmasının qarşısını almaqdır”. **R.Məhərrəmov vurğuladı ki, Azərbaycan dövləti və ordusu kifayət qədər güclüdür, hər cür təxribat planlarına qarşı dayanmaq, qurulan oyunları pozmaq əzmindədir:** “Hansısa məkrli planlar quranların qurduqları planları Azərbaycan Ordusu son 4 ilə yaxın müddətdə necə pozubsa və prosesi xeyrimizə dəyişibse, bundan sonra da bacarmaq qüdrətindədir. Heç düşünməməlidir iyrenc planlarını Azərbaycana qarşı reallaşıdırma və istədiyinə nail ola biləcək. Ermənistan və hansısa havadarı Naxçıvan istiqamətində hərbi əməliyyatları başlatmaq niyyətinə düşüblərsə, unutmaları ki, Naxçıvanı qoruyacaq Azərbaycan dövləti və ordusu ilə bərabər, Türkiyə də var. Qars müqaviləsi, eləcə də Şuşa Bəyannaməsinin şərti istənilən an qüvvədədir. Yeni heç kim boşuna həvəslənməsin. Kimlərsə hansısa həvəyə düşüblərsə, yenə də çanaq Ermənistanın başında sınacaq və Ermənistan dövləti süquta uğramaq həddində böyük zərbə almış olacaq”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan və Ermənistan XİN başçıları Berlində görüşəcək

Ermənistan və Azərbaycan xarici işlər nazirlərinin görüşü fevralın 28-29-da Berlində baş tutacaq. APA xəbər verir ki, bu barədə Ermənistan XİN mətbuat katibi Ani Badalyan deyib. Görüşün keçirilməsi ilə bağlı razılaşma Münxendə üçtərəfli görüş zamanı əldə olunmuş razılaşma əsasında aparılacaq.

Türkiyəli deputat Ermənistanla sərhədin açılmasının şərtini dedi

Azərbaycanla Ermənistan arasında bütün problemlər həll olunmayana qədər Türkiyə Ermənistanla sərhədini açmayacaq.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbərə görə, bunu Türkiyə Böyük Millət Məclisinin deputatı, Türkiyə-Azərbaycan parlamentləriarası dostluq qrupunun rəhbəri Şamil Aynın Ankarada "Türkiyə-Azərbaycan Dostluq Vəqfi" və Türkiyə Böyük Millət Məclisinin təşkilatlığı ilə Xocalı soyqırımının 32-ci ildönümü münasibətilə baş tutan anım mərasimində çıxışı zamanı bildirib.

O qeyd edib ki, Ermənistan Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiaları əks olunan konstitusiyasını dəyişməlidir, əks halda, belə bir dövlətlə sülh mümkün olmayacaq. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan və Türkiyə bu prosesi yaxından izləyir.

Şamil Aynın həmçinin iki ölkənin münasibətlərinin Şuşa Bəyannaməsindən irəli gələn prinsiplərə uyğun olaraq daha da dərinləşdirdiyini bildirərək, bütün Türk dünyasının birləşməsinin son dərəcə əhəmiyyətli olduğunu vurğulayıb.

Fevralın 26-da Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın 70 yaşı tamamlandı. Gözlənilirdi ki, yubiley münasibətilə ona ölkə rəhbərlərindən ilk olaraq Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev təbrik məktubu ünvanlayıb.

Qardaş məmləkətin hazırkı lideri Türkiyə tarixində, Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri tarixində hansı statusda, necə qalacaq? Onun ictimai-siyasi fəaliyyəti ölkəmizdə necə qiymətləndirilir? Türkiyə yenə də belə bir uğurlu lider yetişdirə biləcəkmi? Ərdoğandan sonra ölkənin hazırkı xarici siyasət kursunun dəyişmə ehtimalı varmı?

AĞ Partiya başqanı Tural Abbaslı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Azərbaycan xalqının daim türküyəli liderə minnətdar olacağını vurğuladı: "Ərdoğan həm Türkiyə, həm də Azərbaycan siyasətində təbii ki, tarixə adını yazdıran liderlərdən biri olacaq. Türkiyə tarixini götürsək, qardaş ölkənin güclü, söz sahibi ölkə ol-

ifadə edilməyəcək dərəcədə böyükdür. Birbaşa olaraq, Qarabağın alınmasında, ərazi bütövlüyümüzün təmin olunmasında iştirak edən, siyasi, iqtisadi, hərbi yöndən Azərbaycanın yanında olan bir ölkənin lideri kimi mütləq Azərbaycan tarixində qalacaq. Deyilə bilər ki, Türkiyə hər zaman belə olub. Unutmayaq ki, Süleyman Dəmirəl də Azərbaycan tarixində qalıb, azərbaycanlıların yaddaşındadır. Amma bu heç də müsbət mənada yadda qalmaq deyil...

Ərdoğan eyni zamanda türk-İslam dünyasında, türkdilli dövlətlərin tarixində qalacaq. Çünki Türkiyənin,

Türkiyəni global gücə çevirən lider - 70 yaşlı Ərdoğan...

Tural Abbaslı: "Hər zaman ona və komandasına minnətdar olacağıq"

Elxan Şahinoğlu: "Türkiyənin bölgənin aparıcı dövlətlərindən birinə çevrilməsində Ərdoğanın dolu danılmazdır"

türk millətinin, müsəlman ümmətinin də dünyada mövqelərinin möhkəmlənməsində onun fəaliyyəti böyükdür. Bu gün Türk-İslam dünyasının ən böyük şəxsiyyətlərindən biridir. Bəlkə də birincisidir. Bu danılmaz bir faktdır. Biz hər zaman Ərdoğan və komandasına minnətdar olacağıq, Qarabağ məsələsində, eləcə də, Azərbaycan məsələsində tutduq mövqeyə və iki ölkə arasında münasibətlərin qarşılıqlı səviyyəsinə gəlməsinə görə. Ərdoğan Türkiyə, Azərbaycan, Türk-İslam dünyası üçün elə böyük bir şəxsiyyətdir ki, onu ayaqüstü, tez-bazar dəyərləndirmək də doğru deyil".

T.Abbaslı bir daha Türkiyə Ərdoğan tipli bir liderin yetişə biləcəyi barədə yaranan suallara belə cavab verdi: "Əgər bir millət Ərdoğan, Rəsulzadə və digər böyük şəxsiyyətlər yetişdirə bilirsə, təbii ki, yenə də yetişdirəcək. Bu tipli liderlər sırasına keçmiş gəlib Fateh Sultan Mehmetin, Süleyman Qanuninin, Nadir Şahın və digərlərinin də adlarını əlavə edə bilərik. Əgər bunun bir daha olmayacağına iddia etmək, həmin millətin potensialına şübhə etmək olardı. Mən bilirəm ki, Türk-İslam dünyası kifayət qədər liderlər yetişdirəcək. Amma təbii ki, Ərdoğan kimi liderlərin yetişməsi hə-

ləm-hələm başa gəlmir. Bu o qədər də sadə iş deyil. Yetişəcək, amma vaxt alacaq. Azərbaycan və Türkiyədə, eləcə də digər türkdilli ölkələrdə belə liderlərin yetişməsi böyük zaman tələb edir. Güman edək ki, Ərdoğan öz komandasında belə liderlər yetişdirməyə çalışır. Ümid edək ki, onun namizədləri də var. Özü də onun başladığı missiyanı davam etdirmək bacarığında olan namizədlər. Ola bilsin ki, ictimaiyyətə bildirilməyə də, kimlərsə davamçılar kimi hazırlanır. Güman edək ki, Ərdoğan onun üzərində işləyib. Ərdoğandan sonra onun uzun illərdir ki, apardığı siyasət dəyişə bilermi kimi suallar ətrafında da müzakirələr gedir və bu da təbii idi. Xatırlayırsınızsa, Davudoğlu, Abdulla Gül və Babacan kimi hakim komandada yüksək vəzifələrdə təmsil olunan şəxslər var idi. Onların yürütdüyü siyasətlə zaman-zaman biz boşluqları da gördük. Ərdoğan da bunu gördü və boşluqları aradan qaldırdı. Özü olmadan komandadan kimə kursu davam etdirəcəkse, eyni xətt davam etdiriləcək. Bu nə qədər uğurlu olacaq ya yox, bunu zaman göstərəcək. Yeni xətt müəyyən etmək, yeni xətt açmaq elə də sadə məsələ deyil. Təbii ki, Ərdoğan və partiyası haki-

miyyətdən gedərsə, Ərdoğanın xaricə və daxilə yönəlik müəyyən etdiyi siyasi kurs yarımçıq qalacaq. Arzu və istəyimiz odur ki, Allah Ərdoğanı uzun ömür, cansağlığı versin. O hələ Türk-İslam dünyasına çox lazımdır. Ona böyük ehtiyacımız var. Arzu edirik ki, AK Parti hələ uzun zaman Türkiyə iqtidarında qalsın. Çünki başladılan xətt tamamlanmalıdır ki, Türk-İslam dünyası dirçəlsin, türk ailəsi yenidən bir araya gəlsin. Rəcəb Tayyib Ərdoğanı uğurlar arzulayıram. Allah uzun ömür versin. Hədəflərinə çatmasını arzulayıram".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu Ərdoğanı tençid edənlərin belə onun Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsində oynadığı rolunu etiraf etdiklərini bildirdi: "Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğanın daxili və xarici siyasətini bəyənənlər də var, bəyənməyənlər də. Bu normaldır. Ancaq həqiqət ondan ibarətdir ki, Rəcəb Tayyib Ərdoğan və rəhbərlik etdiyi partiyası 20 ildə qatıldığı seçkilərin böyük əksəriyyətində qələbə qazanıblar. Bu, Türkiyənin seçki tarixində ilkdir. 1960-cı illərdən 2000-ci illərə qədər Türkiyədə sabit hökumət olmayıb, ya müxtəlif partiyaların for-

malaşdırdığı koalision hökumətlər olub ki, bir-iki ilin içində dağılıblar. Digər tərəfdən, Türkiyədə təkrarlanan hərbi çevrilişlər də inkişafa mane olub. Ərdoğan 20 ildə üzleşdiyi bu tip maneələri aşdı. Əlbəttə, Türkiyə iqtisadiyyatı bu gün ciddi çağırışlarla üz-üzədir. Ancaq Türkiyənin bölgənin aparıcı dövlətlərindən birinə çevrilməsində Ərdoğanın dolu danılmazdır. Xarici ölkələrlə ticarət dövriyyəsinin sürətli artımı, turizmin inkişafı, hərbi-sənaye kompleksinin formalaşma dövrünü yaşaması - bunlar Ərdoğanın xidmətləridir. Ərdoğanın Azərbaycana baxışı da fərqlidir. Azərbaycan müstəqilliyini qazandıqdan bu yana Türkiyə ilə müttəfiqlik münasibətləri qurub. Bununla yanaşı, Ərdoğanın hakimiyyəti dövründə müttəfiqlik daha üst səviyyəyə qalxıb. Azərbaycanın İkinci Qarabağ müharibəsində qələbəsində Ərdoğanın rolu danılmazdır. Bunu biz heç zaman unutmamalıyıq. Bu dəstək tarix kitablarında və dərslərdə əks olunmalıdır.

Ərdoğanın siyasəti və Prezident İlham Əliyevlə imzaladığı Şuşa Bəyannaməsi iki ölkə arasındakı münasibətləri yüksək mərhələyə keçirib".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Xocalı faciəsinin 32-ci ildönümündə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Xocalı rayonuna səfər edib. Səfərdə Xocalıdan didərgin düşənlər də iştirak edib. Prezident rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşündə çıxış edib:

“İlk dəfədir ki, Xocalı soyqırımını gününü biz Xocalıda günahsız Xocalı qurbanlarının xatirəsini anaraq qeyd edirik. 32 ildən sonra biz doğma torpağımıza qayıtmışıq. Xocalı qurbanlarının xatirəsini əbədləşdirmək üçün bu gün burada - 26 fevral günündə Memorial Kompleksin təməli qoyulacaq. Onu bildirməliyəm ki, bu layihə çoxdan hazır idi, yer də seçilmişdi, Bakı şəhərində Xocalı soyqırımı abidəsinin yanında yer seçilmişdi. Ancaq Memorial Kompleksin tikintisi ilə bağlı hər il mən müəyyən təəddüdlər keçirərək o hadisəni, o layihəni təxirə salırdım. Ona görə ki, sizin kimi mən də inanırdım və bilirdim, biz buraya qayıdacağıq, Xocalıya qayıdacağıq və burada günahsız qurbanların xatirəsini əbədləşdirmək üçün Memorial Kompleks yaradılacaq. Otuz iki ildən sonra siz qayıtmısınız. 32 ildən sonra - o qanlı faciədən sonra biz Azərbaycanın hər bir guşəsində, Qarabağın hər bir yerində

"Xocalı soyqırımını inkar etmək ədalətsizlik və vicdansızlıqdır" - Prezident

Dövlət başçısı Xocalıda soyqırımı memorialının təməlini qoydu; "Biz günahsız Xocalı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldığımızı"

sahib kimi, bu Vətənin övladları kimi yaşayırıq, qururuq, bərpa edirik. Azad edilmiş bütün torpaqlarda geniş quruculuq işləri gedir. Xocalı soyqırımını isə heç vaxt xalqımızın yaddaşından silinməyəcək. Heç vaxt Azərbaycan xalqı bu qanlı cinayəti unutmayacaq. 32 il bundan əvvəl Ermənistan dövləti bu qanlı faciəni törədərək günahsız insanları qətlə yetirmişdir. 613 insan vəhşicəsinə qətlə yetirilmişdir, 150 insan itkin düşmüşdür, - təbii ki, onların da taleyi bellidir, - 1000-dən çox insan girov götürülmüşdür, 60-dan çox uşaq, 100-dən çox qadın, yaşlı 70 insan erməni vəhşiləri, faşistləri tərəfindən vəhşicəsinə bir gecə içində qətlə yetirilmişdir. Əfsuslar olsun ki, "Xocalıya ədalət!" çağırışımız cavabsız qaldı. Düzdür, 18 ölkə bizim səylərimizin nəticəsi olaraq bu qanlı faciəni soyqırımını kimi tanıyırdı. Ancaq bu ölkələrin arasında böyük dövlətlərin adları yoxdur. Beynəlxalq təşkilatlar, onların bir çoxu bu faciəyə biganə qalmışdır. Xocalı soyqırımını dünyanın gözü qarşısında baş vermiş qanlı cinayətdir. Xocalı soyqırımını inkar etmək ədalətsizlik və vicdansızlıqdır. Halbuki Ermənistan dövləti, o vaxt və bu gün onun arxasında duran eyni qüvvələr, eyni ölkələr eləndən gələn edirdilər ki, bu hadisə ört-basdır edilsin, Ermənistan məsuliyyətə cəlb olunmasın, Er-

mənistanı qarşı hər hansı bir sanksiya tətbiq edilməsin və onlar cəzasız qalsın. Biz onilliklər ərzində çalışırıq, xüsusilə son illər ərzində çalışırıq ki, bu qanlı cinayəti törədənlər ədalət qarşısında cavab versinlər. Ancaq gö-rürdük ki, bu ədaləti ancaq biz özümüz bərpa etməliyik və bunu etdik...

Xocalının Azərbaycan xalqının tarixində və şüurunda o qədər böyük yeri var ki, bu faciə qəlbimizdə o qədər böyük yaralar salıb ki, Xocalı azad olunmadan biz sakitləşə bilməzdik. Beş ay əvvəl antiterror əməliyyatı nəticəsində Xocalı daxil olmaq şərti ilə, bütün o vaxt digər ərazilər - hansılar ki, işğal altında idi və separatçılar orada at oynadırdılar, - azad edildi. 2023-cü il oktyabrın 15-də Xocalıda Azərbaycan Bayrağı qaldırıldı. Biz Xocalıda böyük abadlıq işlərinə də start vermişik. "Xocalıya ədalət!" tələbimiz tam haqlı idi. Bu ədaləti döyüş meydanında təmin etməyimiz beynəlxalq hüquqa və tarixi ədalətə tam uyğundur. Biz günahsız Xocalı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldığımızı, onların qanını döyüş meydanında aldığımızı, qoymadığımızı ki, onların qanı yerdə qalsın..."

Ölkə başçısı bildirib ki, torpaqlar azad olunandan sonra əvvəlcədən daha

yaxşı şərait yaradılacaq: "Artıq 5 yaşayış məntəqəsinə keçmiş köçkünlər qayıtmışlar. Bu il o yaşayış məntəqələrinin sayı 20-yə çatacaq. Bu il həm Xocalıda, həm Xankəndidə artıq həyat bərpa ediləcək, o cümlədən bu yaxın yerlərdə yerləşən Malıbəyli, Kərkicahan, Şuşanın Türksü kəndləri də bərpa ediləcək, Ağdam şəhəri bərpa edilir və gələn il Ağdama da ilk köç başlanacaq, yəni quruculuq işləri geniş vüsət alıb. Xocalıya gəldikdə isə biz sentyabrın 20-də öz suverenliyimizi tam bərpa edəndən sonra dərhal göstəriş verdim ki, ilk növbədə, Xocalıda xocalıların evləri bərpa edilsin. Burada olmağımız tarixi ədalətin tam bərpası deməkdir. Xocalı bu gün qurulur, indi gəlib quruculuq işləri ilə tanış olarıq. Bütün digər ərazilərdə quruculuq işləri aparılır və bu gün burada Xocalı Soyqırımı Memorialının təməli qoyulacaqdır. Xocalı qurbanlarının bu gün ruhu şadıddır, Allah onlara rəhmət eləsin!"

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi Anar Ələkbərov dövlətimizin başçısına Xocalı Soyqırımı Memorialının təməlini qoyub. Sonra Prezident İlham Əliyev sakinlərlə birlikdə

Xocalı şəhərində aparılan tikinti işləri ilə tanış olub.

Prezident və Xocalı rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri daha sonra Xankəndi şəhərində olublar.

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva da rəsmi Instagram səhifəsində Xocalı soyqırımı ilə bağlı paylaşım edib. Paylaşımında "Xocalıya ədalət" şüarı yer alıb.

Gün ərzində soyqırımla bağlı dövlət rəsmiləri və diplomatlar paylaşım ediblər, müxtəlif ölkələrdə aksiyalar keçirilib.

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev X platformasında Xocalı faciəsi ilə bağlı paylaşım edib. H.Hacıyev yazıb: "1992-ci il fevralın 25-26-da Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Xocalı şəhərində azərbaycanlı mülki əhəlinin qəsdən törədilmiş kütləvi qırğını "soyqırım" və "insanlığa qarşı cinayət"dir. Xocalıda törədilmiş cinayətlər ayrı-ayrılıqda və ya təsadüfi akt deyil, Ermənistanın geniş yayılmış və sistemli etnik təmizləmə siyasətinin və təcrübəsinin tərkib hissəsidir. Xocalı soyqırımı İkinci Dünya müharibəsindən sonra Avropada günahsız dinc əhaliyə qarşı törədil-

miş ən dəhşətli kütləvi qırğın idi. Xocalı soyqırımını beynəlxalq ictimaiyyətin tam sükut və laqeydliyi şəraitində baş verib. Xocalı qurbanlarının ədalətini Azərbaycan dövlətinin özü təmin edib. Xocalı 2023-cü ilin sentyabrında işğaldan azad edilib və bu cinayətin bir qrup təşkilatçısı və icracısı tezliklə məhkəmə qarşısına çıxarılacaq. Amma bizim ən böyük təsəllimiz odur ki, Xocalıdan sağ çıxanlar və hər bir Azərbaycan vətəndaşı artıq azad edilmiş Xocalıya, bütün Qarabağa və Şərqi Zəngəzuru azad, ləyaqət və qürurla ziyarət edə bilər".

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi Xocalı soyqırımının 32-ci ildönümü ilə bağlı bə-

miş ən dəhşətli kütləvi qırğın idi. Xocalı soyqırımını beynəlxalq ictimaiyyətin tam sükut və laqeydliyi şəraitində baş verib. Xocalı qurbanlarının ədalətini Azərbaycan dövlətinin özü təmin edib. Xocalı 2023-cü ilin sentyabrında işğaldan azad edilib və bu cinayətin bir qrup təşkilatçısı və icracısı tezliklə məhkəmə qarşısına çıxarılacaq. Amma bizim ən böyük təsəllimiz odur ki, Xocalıdan sağ çıxanlar və hər bir Azərbaycan vətəndaşı artıq azad edilmiş Xocalıya, bütün Qarabağa və Şərqi Zəngəzuru azad, ləyaqət və qürurla ziyarət edə bilər".

Türkiyənin Azərbaycan-dakı səfiri Cahit Bağcı Bakıda Xocalı soyqırımı abidəsinə ziyarəti zamanı jurnalistlərə açıqlamasında deyib ki, Qarabağ torpaqları işğaldan azad olunub, artıq o torpaqlar ermənilərin ayaq basdığı bir yer deyil, amma Xocalı ağrısını, acısını heç zaman unutmayacağıq çünki Xocalıda mülki əhali qətl edilib, yurd-yuvalarından didərgin salınıb: "Acımız davam edir, faciəni dərinlən hiss edirik. Biz bu gün qardaş Azərbaycanın kədərinə şərik olduğumuzu nümayiş etdirmək üçün buradayıq. Sevincimiz də çox böyükdür. Qarabağ azaddır və Xocalı

yanat yayıb. Bəyanatda **həmin qanlı gecədə törədilənlərə diqqət çəkilib, beynəlxalq Konvensiyaların pozulduğu vurğulanıb:** "Ermənistanı azərbaycanlılara qarşı törətdiyi digər insanlıq əleyhinə cinayətlər kimi Xocalı soyqırımı da beynəlxalq humanitar hüququn, insan hüquqları hüququnun, o cümlədən soyqırımı cinayətinin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında Konvensiya, İsgəncələrə və digər qəddar, qeyri-insani, yaxud ləyaqəti alçaldan davranış və cəza növlərinə qarşı Konvensiya, İrqi ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında beynəlxalq Konvensiyaların kobud şəkildə pozulmasıdır".

Gün ərzində Bakıdakı minlərlə vətəndaş, dövlətin rəsmi şəxsləri, diplomatlar, hökumət nümayəndələri "Ana harayı" abidəsini ziyarət edib. Baş nazir Əli Əsədov, Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova, Prezident Administrasiyasının rəhbəri Samir Nuriyev, digər dövlət və hökumət rəsmiləri soyqırımı abidəsinin önünə gül dəstələri düzərək, faciə qurbanlarının əziz xatirələrini ehtiramla anıblar.

Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ziyarət zamanı jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, hərbi cinayətkarların

lidakı qardaşlarımız öz torpaqlarına, dədə-baba yurdlarına geri dönməyə başlayıb. Qarabağın bütün yüksəkliklərində dalğalanan Azərbaycan bayrağı dəyərlidir, amma Xankəndi və Xocalıda dalğalanan bayraq başqa bir dəyərə sahibdir. Qarabağın azad edilməsi türk dünyasının ən böyük zəfəridir", - deyərək qeyd edib.

Dünyanın bir sıra ölkələrində Xocalı soyqırımı ilə bağlı tədbirlər təşkil edilib, aksiyalar keçirilib. Türkiyədə, Gürcüstanda, Ukraynada, Meksikada, Çində, Koreya və başqa ölkələrdə soyqırımla əlaqəli toplantılar olub. Bolqarıstanın paytaxtı Sofiyanın mərkəzi məscidində ölkənin Baş Müftiliyi ilə birgə keçirilmiş anım mərasimində baş müfti Xocalı qətləmi ilə bağlı xütbə söyləyib. Soyqırımı qurbanlarının və bütün şəhidlərin ruhuna dualar oxunub.

Diaspor təşkilatları da Xocalı həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması üçün aksiyalar keçiriblər. Böyük Britaniyada, Şotlandiyanın Aberdin Universitetində, Almaniyanın Köln, İsrailin Tel-Əviv, Polşanın Krakov, ABŞ-ın Vaşinqton, Nyu-York, Atlanta və Hyuston şəhərlərində soyqırımın 32-ci ildönümünə həsr edilmiş tədbirlər keçirilib.

Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"

Ermenistan KTMT üzvlüyünü dondurur. Bu barədə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan ötən həftəsonu "Franse-24" telekanalına müsahibəsində bəyan edib. Paşinyan həmçinin Rusiyayı ittiham edərək bildirib ki, rus hərbiçilər Ermənistanda çağırışdan yayınan Rusiya vətəndaşlarını oğurlayıaraq Gümrüdəki hərbi bazada gizlədirlər.

Məsələyə münasibət bildirən **rusiyalı politoloq Sergey Markov** deyib ki, bu açıqlama hələ 19-cu əsrdə - Ermənistanın mövcud olmadığı vaxtlarda (Gümrüdə) yaradılan Rusiya hərbi bazasının oradan çıxarılmasına hazırlıqdır. "Paşinyan bunu Makronla danışıqlardan sonra Fransa televiziyasında deyib. Bu, Ermənistan rəhbərliyinin Rusiyaya xəyanətidir", - vurğulayıb.

Onun qənaətinə, Paşinyan və Makron mahiyyətə Rusiyayı Cənubi Qafqazdan qovmaq və burada Fransa hərbi bazaları yaratmaq üçün sui-qəsd hazırlayıb. "Azərbaycan Rusiyanın Cənubi Qafqazda əsas dostuna çev-

revanşı qızıqdırmaqda daha da fəallaşmış. Fransa və digər Qərb ölkələrinin Rusiyayı Cənubi Qafqazdan sıxışdırmaq istəyi mübahisə doğurmur. Ukrayna müharibəsindən sonra bu istəklərini xeyli açıq ifadə etməyə başladılar. Azərbaycan Qarabağ münaqişəsini tam həll edəndən sonra isə Fransa və digər qərblilər anti-Azərbaycan və anti-Rusiya siyasətini maksimum açıq aparmağa başladılar. Makron-Paşinyan cütlüyü bölgəmizdə Azərbaycan və Rusiyaya qarşı əməli planlar hazırlayır. Makronun Paşinyanı anti-Rusiya və anti-Azərbaycan ruhda qızıqdırması konkret məqsədlərə xidmət edir. Ermənistan KTMT-dən, MDB-dən və Azərbaycanla sülh prosesindən çıxmağa sövq edilir. Fransa paralel olaraq Ermənistan-dakı Avropa İttifaqı missiyasını hərbiləşdirir. Ermənistan yeni hərbi texnika ilə təmin olunur. Fransa Ermənistanı Rusiyaya, Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı güclü hərbi mərkəz kimi hazırlayır. Təbii ki, rus bazasının və rus sərhəddilərin Ermənistandan çıxarılması Fransanın əsas məqsədlərindən biridir.

"Azərbaycan bölgədə Rusiyanın əsas dostuna çevrilib" iddiasına reaksiya

Aydın Quliyev: "Makron-Paşinyan cütlüyü bölgəmizdə Azərbaycan və Rusiyaya qarşı əməli planlar hazırlayır"
Azad Məsiyev: "Cənubi Qafqazda global güclərin mövqe savaşı gedir, ölkəmizi də bu savaşda Rusiyaya qarşı qoymaq istəyənlər var"

Azərbaycana gəldikdə isə ölkəmizin bölgədə Ermənistan və İrandan başqa hamı ilə dostluq, tərəfdaşlıq və mütəfiqlik imkanları və perspektivləri var. Bu istiqamətdə real iş də var. Rusiya ilə strateji tərəfdaşlıqdan strateji mütəfiqliyə keçidin ərafəsindəyik. Gələcəkdə Rusiya ilə strateji mütəfiqə də çevrilə bilirik. Ancaq Azərbaycan bölgədə Rusiya ilə strateji münasibətləri başqa heç bir dost ölkəyə qarşı çevirmir.

Ermənistan hakimiyyətinin təmsilçiləri Rusiyaya sanki meydan oxuyurlar, Ermənistanın KTMT-də, MDB-də fəaliyyətini dondurduqlarını elan edirlər, Ukrayna prezidenti Zelenskinin İrəvana olacaq səfərinə Rusiyanın necə reaksiya verəcəyinin Ermənistanın vəcine olmadığını bəyan edirlər. Paşinyana və komandasına Rusiya ilə körüpləri tamamilə yandımaq təlimatı verilib. Paşinyan isə bu təlimatı la-

Rey Kerimoglu'nun müalicəsi davam edir

"Təzyiqimin 200-ə qalxması məni çox narahat edir"

Tanınmış jurnalist, Qarabağ qazisi Rey Kerimoglu'nun xəstəxanada müalicəsi davam edir. Xatırladaq ki, fevralın 23-də Rey Kerimoglu'nun səhhətində problem yaranmış haqda məlumat yayılmışdı. Jurnalistin təzyiqi bir neçə dəfə yüksəlib və burnundan qan açılıb. Onun səhhəti ilə bağlı TƏBİB-dən Qafqazinfo-ya bildirilib ki, R. Kerimoglu Xətai Tibb Mərkəzinin Terapiya şöbəsinə hospitalizasiya olunub. Ona kantuziyadan qaynaqlanan yüksək təzyiq, davamlı burun qanaxması diaqnozu təyin edilib.

"Yeni Müsavat"-ın əməkdaşı Rey Kerimoglu ilə əlaqə saxlayaraq səhhəti ilə maraqlanıb. O, təzyiqdən əziyyət çəkdiyini bildirib: "İlk gün təzyiqimi nizamladılar. Bazar günü yenə qalxmışdı 160-170-ə. Çox narahat oldum, səhərə kimi həkimlər nəzarətdə saxladılar. İndi özümü yaxşı hiss edirəm. Müayinələr bitdikdən sonra müalicə başlayacaq. Nevropatoloq və digər həkimlər də müayinə edəcəklər. Evə buraxılmağı istərdim, amma şübhələndiyim məsələlər var. Baş beynin müayinəsi olmalıdır ki, birdəfəlik problemin nədən qaynaqlandığını bilsin. Müharibədən çıxmışam, uzun illər ərzində xəstəxanalarda olmuşam, bu öz yerində, amma yatdığım yerdə təzyiqimin 200-ə qalxması məni çox narahat edir. Bu, çox təhlükəlidir. Ona görə də problemi həll etmək istəyirəm. TƏBİB-dəki dostlar, həkimlər sağ olsun, mənim üçün ellərləndirən gələn edirlər".

Xətai Tibb Mərkəzinin mətbuat katibi Ramiyə Qurbanlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, R. Kerimoglu'nun vəziyyəti stabildir: "Həftəsonu kritik vəziyyətdən çıxarılıb. Təzyiqi düşüb, burnundan qan açılmır, müalicə davam edir. Yəqin ki, bir həftə müalicə alacaq. Bu gündən (26 fevral) müalicəsi başlayacaq".

■ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

rilir", - Markov Telegram kanalında yazıb.

Digər rusiyalı ekspert İqor Korotçenko isə hesab edir ki, Fransa Cənubi Qafqaz regionundan zorla çıxarılan Rusiyayı de-fakto əvəz etməyə başlayıb. "2024-cü ilin sonuna kimi İrəvan Gümrüdəki Rusiya hərbi bazasının bağlanması və orada Fransa hərbi bazasının yerləşdirilməsi ilə bağlı siyasi qərar qəbul edə bilər. Eyni əqibət Ermənistandakı Rusiya sərhəddilərinə də gözləyir. Fransa hərbi bazasının ardınca çox yaxında Erebunide Amerika hərbi hava bazası peyda ola və ABŞ elektron kəşfiyyat mərkəzi də yerləşdirilə bilər", - Korotçenko vurğulayıb.

Bəs baş verənlər fonunda doğrudanmı Azərbaycan Qafqazda Rusiyanın əsas dostuna çevrilir? Bu bizim üçün strateji hədəflər baxımından yaxşıdır, ya pis?

Siyasi şərhçi Aydın Quliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Paşinyan ötən həftə Fransa prezidenti Makrondan yeni tapşırıq və tövsiyələr almağa getmişdi: "Makronla danışıqlardan sonra Paşinyan regional sülh prosesini pozmaq və

Paşinyan bundan sonra Rusiya ilə bütün inteqrasiya qurumlarından mümkün qədər uzaqlaşmağa çalışacaq. Paşinyana müxtəlif vədlərlə belə tapşırıq verilib.

Paşinyan KTMT və MDB ilə formal əlaqələri asanlıqla xeyli qısalda bilər. Bir dəfə deyir ki, tədbirlərinizə gəlmirəm, vəssalam. Necə ki, dəfələrlə deyib. Ancaq rus hərbiçilərini Ermənistandan çıxartmaq Paşinyan üçün heç bir halda asan deyil, asan olmayacaq. Təbii ki, Makron Ermənistanda fransız qüvvələrini yerləşdirmək üçün əldən-ayaqdan gedir. Ancaq fransız hərbiçilərini yerləşdirməkdən qabaq rus hərbiçilərini çıxarmağı bacarmalıdır. Rusiya hərbi bazasını ölkədən ilk çıxarmaq cəhdi Paşinyanın intiharı olacaq".

Siyasi ekspertin fikrinə, Paşinyanın planları ancaq o halda uğur qazana bilər ki, Ukrayna müharibəsində Rusiyanın məğlubiyyəti faktı çevrilsin: "Ancaq görünən odur ki, Paşinyan artıq Makronun vədlərinin eyni rəyasına düşüb. Geosiyasi reallıqlar baxımından avantüristə çevrilib.

Azərbaycanın Rusiya ilə münasibətlərinin unikal məzmunu var - dostluq, tərəfdaşlıq, ya mütəfiqlik olsun, əsas odur Azərbaycan onu bölgənin digər dost ölkələrinə qarşı çevirmir. Azərbaycanın bölgədə Türkiyənin, Rusiyanın dostu olmasında pis və qorxulu nə isə yoxdur".

Siyasi şərhçi Azad Məsiyev isə bildirdi ki, Paşinyan hələ jurnalist olduğu zaman ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi tərəfindən əməkdaşlığa cəlb edilmiş, sonra isə ABŞ-in, "Soros" Fondunun dəstəyi ilə hakimiyyətə gətirilmiş şəxsdir. Amerika Paşinyanı məhz Ermənistanı Rusiyadan qoparmaq üçün iqtidara gətirib. Artıq bunu gizlətmək mümkün deyil, kartlar açıqdır. ABŞ Cənubi Qafqazı Ermənistan üzərindən tamamilə nəzarətə almaq və buradan Rusiyayı tamamilə sıxışdırıb kənara çıxarmaq istəyir: "İlk növbədə Ermənistanda bütün hakimiyyət qollarında aşağıdan ən başa qədər vəzifələrdə Amerikaya bağlı olan, Rusiyaya isə nifrət edən fiqurlar yerləşdirildi. Bundan sonra isə Rusiyaya qarşı demarş start verildi. Artıq bu gün ele vəziyyət yaradılıb ki,

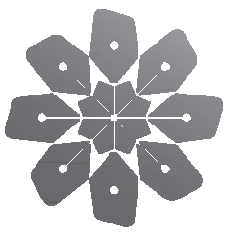
yiğincə həyata keçirməkdədir. Qarşıya Rusiyanın Ermənistandan sıxışdırılıb çıxarılması hədəf qoyulub. Ermənistanla, eləcə də bütövlükdə Cənubi Qafqazla bağlı gedən proseslər, şübhəsiz, Azərbaycana da təsirini göstərir. Qərb yeni taktika həyata keçirməkdədir. Bu dəfə Amerika özünü nisbətən kənarda göstərməyə çalışır və Fransa ilə Almaniyanı önə çıxarırlar. Bölgəyə bu iki dövlətin müdaxiləsi müşahidə olunur. Fransa artıq müəyyən dərəcədə Ermənistanı yerləşib".

A.Məsizadə qey etdi ki, Qərb koalisiyası Cənubi Qafqazı tamamilə ələ keçirmək üçün Azərbaycanı da öz təsir dairəsinə almaq istəyir: "Azərbaycana son zamanlarda təşkil edilən təzyiqlər də bununla bağlıdır. Azərbaycan Ermənistandan fərqli olaraq hansısa kənar dairələrin, dövlətlərin əlində Rusiyaya qarşı işlədilən alət rolunu öz üzərinə götürməyib və götürmür. Bu, Azərbaycan dövlətinin müstəqil xarici siyasət yürütmək xəttindən irəli gəlir. Azərbaycan qonşu Rusiya ilə həmişə normal münasibətlərdə olmağın tərəfdarı kimi çıxış edir. Dövlə-

timizin milli maraqları böyük dövlətlərin əlində qonşu dövlətə qarşı alətə çevrilməyi istisna edir. Azərbaycan-Rusiya münasibətləri bərabər hüquqlu əməkdaşlıq üzərində qurulub. Bu münasibətləri daha da dərinləşdirən 2022-ci ilin fevralında iki dövlət arasında imzalanmış mütəfiqlik münasibətləri haqqında saziş oldu. Bu saziş hər iki tərəf bərabər imkanları tanıyır. İndi bir sıra dairələr Azərbaycan-Rusiya münasibətlərini korlamağa çalışırlar. Cənubi Qafqazda global güclərin mövqe savaşı gedir. Azərbaycanı da bu savaşda Rusiyaya qarşı qoymaq istəyənlər

var. Lakin Azərbaycan bu savaşda alət olmaq niyyətində deyil. Azərbaycanın Rusiya ilə yaxın əlaqələri Amerikaya, Qərbə arxa çevirmək kimi qəbul edilməməlidir. Azərbaycan Amerika ilə də, Avropa ilə də əlaqələrini, əməkdaşlığını davam etdirir. Azərbaycan-Rusiya münasibətləri Türkiyə-Rusiya münasibətlərinin vəziyyətinə də uyğundur. Qardaş Türkiyənin Rusiya ilə əməkdaşlıq münasibətləri də Azərbaycanın Rusiya ilə əməkdaşlığına təsir göstərir. Milli maraqlarımız hazırda bunu tələb edir".

■ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük "Vətən Müharibəsi"ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması

Xocalıda aşkarlanmış kütləvi məzarlıqda insan qalıqlarının ən azı 4 nəfərə (onlardan 1-nin az-yaşlı, yeni 4-5 yaşlı şəxsə məxsus olması ehtimal edilir) məxsus olması, onların işgəncələrə məruz qalması, əllərinin kəndlirlə bağlanması və xüsusiyyətlərinə görə ən azı 25 il əvvəl basdırılması müəyyən edilib.

Ötən həftə üzə çıxan bu fakt Ermənistanın insanlıq əleyhinə törətdiyi cinayətlərin növbəti nümunəsi idi. İşğaldan azad edilmiş Xocalı şəhərinin mərkəzində (keçmiş Xalça Fabrikinin yaxınlığında) həyata keçirilən əsaslı bərpa-quruculuq işləri çərçivəsində aparılan qazıntı işləri zamanı basdırılmış vəziyyətdə kütləvi insan qalıqlarının aşkar olunması barədə fevralın 21-də Xocalı prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Bundan əvvəl də azad edilmiş ərazilərdə kütləvi məzarlıqlar tapılıb. İnsanlıq əleyhinə törədilən bu barbarlıqlar düşmənin bizə nifrətini ifadə edir. Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev sosial şəbəkə hesabında yazıb ki, bəlkə də bu, ilahi ədalətdir ki, 1992-ci il fevralın 26-da törədilmiş Xocalı soyqırımının növbəti ildönümündə bu adsız və günahsız mülti qurbanların qalıqları tapılıb.

"Onların kimliyi DNT analizi ilə müəyyən ediləcək. Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində 4 minə yaxın azərbay-

canlı itkin düşmüş hesab olunur. Ermənistan kütləvi şəkildə qətlə yetirilən azərbaycanlıların dəfn olunduğu belə kütləvi məzarlıqların yeri barədə məlumat verməkdən imtina edir. Dövlətin beynəlxalq hüquqa zidd olan hər bir hərəkəti beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq həmin dövlətin beynəlxalq məsuliyyətinə səbəb olur. Ermənistan Respublikası Xocalı soyqırımına və Azərbaycana qarşı törədilmiş digər qanunsuz hərəkətlərə görə dövlət məsuliyyətini daşıyır. Ermənistan Respublikası 30 illik hərbi işğala və xüsusilə də Xocalı soyqırımına görə Azərbaycan xalqından və dövlətindən hələ də üzr istəməyib", - deyir H. Hacıyev yazıb.

Ümumiyyətlə, 1988-ci ildən başlayaraq Qarabağda qanunsuz fəaliyyət göstərən erməni silahlı hərbi birləşmələri və Ermənistan Respublikasının Silahlı Qüvvələri azərbaycanlı əhəlinin qanuni yerləşdiyi yerlərdən məcburi hərəkətlərlə didərgin salınması, yaşayış məntəqələrində və dövlət obyektlərində maddi sərvətlərin,

Qarabağ

ÜSAVAT
N 37 (8410) 27 fevral 2024

Xocalıda əli-qolu bağlı uşaq və qadın skeletləri - insanlıq əleyhinə vəhşilik...

Qarabağda indiyə qədər 13 kütləvi məzarlıq aşkarlanıb, sülh düşməni Ermənistan isə yerləri deməkdən imtina edir

nəfəri qətlə yetiriblər. Xocalı rayonunun Əsgəran qəsəbəsində də qala divarlarının yaxınlığında kütləvi məzarlıq aşkarlanıb. Bütövlükdə isə torpaqlarımız işğaldan azad olunduqdan sonra Ağdamın Sarıcalı, Şuşanın Daşaltı, Xocavəndin Edilli, Xocalı rayonunun Fərrux, Füzulinin Yuxarı Seyidəhmədli kəndlərinin ərazisində, habelə Kəlbəcərdə, Ağdamda və digər yaşayış məntəqələrində kütləvi məzarlıqlar aşkar edilib.

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublunun fikrincə, beynəlxalq miqyasda iş aparılmalıdır: "Biz dünyanı məlumatlandırmaqlıq ki, əleyhimizə qətnamələr çıxarırsınız, amma biz ermənilərin əli-qolu bağlı vəziyyətdə öldürdüyü azərbaycanlıların məzarını aşkar etmişik. Məncə, diplomatik missiya, diasporumuz, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar bu yöndə çoxlu tədbirlər keçirməli, təbliğati gücləndirməlidir". **Onun sözlərinə görə, ordumuz günahsız yere öldürülən azərbaycanlıların qisasını aldı, amma dinc erməni əhalisindən yox, terrorçu və işğalçı silahlı birləşmələrdən:** "Xocalı soyqırımı və 19 sentyabr antiterror əməliyyatı işğalçılarla Azərbaycan Ordusunun fərqini ortaya qoydu. Dünya gördü ki, kim uşaq qatildir, kim humanistdir".

mədəniyyət abidələrinin talanması və dağıdılması, azərbaycanlı əsir və girovlara dəhşətli işgəncələr verilməsi, beynəlxalq humanitar hüquqla mühafizə olunan mülti və digər şəxslərə amansız rəftar etmə, azərbaycanlıları milli bir qrup kimi bütövlükdə və ya qismən məhv etmək məqsədilə qrup üzvlərini öldürməklə soyqırım, deportasiya, işgəncə və s. sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə qəsdən adam öldürmə, tərribat, terrorizm və başqa xüsusilə ağır cinayət hadisələri törədiblər. Ən böyük qətlə

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Xocalıda baş verib.

Orada girov götürülən 1275 nəfərdən 150-yə yaxınının taleyi bu günədek məlum deyil. Bundan başqa, 1992-ci il aprelın 7-dən 8-nə keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələri Kəlbəcər rayonunun Ağdaban kəndində 67 sakini işgəncələrlə qətlə yetirib, 2 nəfərin taleyindən isə indiyədək xəbər yoxdur. Həmçinin 2022-ci il Kəlbəcər rayonunun Ballıqaya ərazisində kütləvi məzarlıq aşkar edilib və daha belə bir yer

Şuşanın Daşaltı kəndində tapılıb. İnsanlıq əleyhinə cinayətlərdən biri də Kəlbəcər rayonunda "Tunel" adlanan ərazidə 1993-cü il martın 31-də törədilib. 82 nəfərin 50-dən çoxu diri-diri yandırılıb, 31 nəfər girov götürülüb.

Növbəti belə yerlərdən biri də Kəlbəcərin Başlıbel kəndidir. 1993-cü il aprelın əvvəllərində bu kəndin 73 sakini evlərini vaxtında tərk edə bilməyərək düşməndən qorunmaq üçün kahalara sığınblar. Aprelin 18-də ermənilər onlardan 14 nəfərini girov götürüb, 18

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Emil SALAMOĞLU

Rusiya prezident seçkiləri yaxınlaşdıqca ABŞ prezidenti Co Bayden öz çıxışları ilə Rusiya prezidentinə opponentlik etsə də, birincisi, bu, şimal qonşumuzdakı prezident seçkilərinə demokratik forma və məzmun vermək iqtidarında deyil, ikincisi isə Vladimir Putin və onun komandası da ABŞ prezidentinin atmacalarını cavabsız qoymur.

Hüseynbala SƏLİMOV

mələr davam edir. Ən çox maraq doğuran isə geosiyasət və xarici siyasət məsələləridir - Tramp yenidən hakimiyyətə gələcəyə təqdirdə bu müstəvidə kardinal dəyişikliklər edəcəyini, xüsusən də Avropadakı təhlükəsizlik arxitekturasını yenidən quracağını bildirir.

Qərər, konkret olaraq nə deyir Donald Tramp cənabları? Bir neçə il bundan əvvəlki kimi o, yenə də israr edir ki, guya ABŞ-ın Avropanın təhlükəsizliyi ilə bağlı xərcləri boş-boşuna havaya sovrulur, çünki nə Avropa ölkələri Rusiyanı özləri üçün təhlükə hesab edirlər, nə də Rusiya onlar üçün real təhlükə kimi məzmun kəsb edir. Amma burada təbii sual yaranır: Rusiya Avropa ölkələri üçün təhlükə deyilsə, niyə görə Finlandiya və İsveç NATO-ya üzv olmağa qərar verdi? Onları bu addımı

Amma Rusiya prezidentinin həqiqi opponenti hətta Cozef Bayden olsa da bunun qarşılığını sonuncu ilə bağlı demək olmur, çünki Baydenin ABŞ daxilində də yetərincə opponentləri var və bunlardan ən əsası hələ ki qırx beşinci prezident Donlad Tramp olaraq qalır.

Belə ki, keçmiş və indiki prezidentlər arasında ABŞ həyatının ən müxtəlif aspektləri ilə bağlı ciddi deyiş-

Noyabra qədər ABŞ-la brlikdə, noyabrda sonra isə...

atmağa nə vadar etdi? Yoxsa bunu danxıdıqları etdilər? Əlbəttə ki, yox və bir daha yox! Əlbəttə ki, yox və bir daha yox! Bəli, Rusiya bəyan etdi ki, guya onun Finlandiya və İsveçlə hər hansı bir problemi yoxdur. Amma Rusiyaya inanmaq olarmı? Ola bilsin ki, Rusiya Qərbi Avropa üçün problem deyil, amma o, Şərqi Avropa üçün əsas təhdid və təhlükə mənbəyi olaraq qalır. Məgər Ukraynada düz iki ildə davam edən müharibə bunun real təsdiqi deyilmi? Məgər Rusiyanın periodik olaraq Polşaya və Baltik ölkələrinə qarşı iddialarla çıxış etməsi bunun bir daha təsdiqi deyilmi?..

Bütün bunlara görə Avropa öz təhlükəsizliyini

ABŞ-dakı seçkilərdən asılı bir predeməyə çevirmək istəmir. Həm də indiki Avropada A. Merkel kimi Vladimir Putinin dostları yoxdur və avropalılar, birincisi, özləri öz təhlükəsizliklərini təmin etməyin, xüsusən də Ukraynaya hərbi yardım göstərilməsinin avtonom yollarını arayırlar, bu müstəvilərdə ABŞ-dan asılı olmaq istəmirlər. Bəs bunun üçün onların resursları varmı?

Birincisi, Avropa ölkələri artıq İkinci Dünya müharibəsindən çıxmış və xarabalıqlara çevrilmiş ölkələr deyillər.

İkincisi isə lap elə bu yaxınlarda bəyan edildi ki, Ukraynanın müttəfiqləri olan

Avropa ölkələrinin məcmu iqtisadi potensialının həcmi Rusiya iqtisadiyyatından 25-30 dəfə böyükdür. Ona görə də onlar ABŞ-sız da Ukraynanı silah-sursatla təmin etmək iqtidarındadırlar. Səhv etmirsə, elə bu yaxınlarda Avropa ölkələri Kiyeve böyük hərbi yardım paketini razılaşdırıb bildi. ABŞ isə hələ bunu edə bilmir, Konqresdəki respublikaçılar buna mane olur. Düşünürük ki, noyabra qədər bu məsələ özünün yekun və tam həllini tapa bilməyəcək. Noyabrda isə Konqresin bütün tərkibi, Senatın isə üçdən biri yenidən seçiləcək. Bu seçkilərdə kimin qalib gələcəyini isə

hələ heç kim proqnozlaşdırma bilmir. Biz hələ prezident seçkilərini demirik. Onları respublikaçılar, xüsusən də Donald Tramp udsa, işlər, necə deyirlər, tamam fəna olacaqdır.

Üstəlik, ABŞ və Avropa ilə Rusiya arasındakı "geosiyasi alov" təzə-təzə alışır. Onun alovunun dilləri həttə Cənubi Qafqaza gəlib çıxır. Bu günlərdə Parisdən təlimatla qayıdan erməni baş naziri Nikol Paşinyan növbəti anti-Rusiya xarakterli siyasi bəyanatlarla çıxış etdi. O, dedi ki, Moskva onu bir neçə dəfə devirməyə çalışıb. Üstəgəl, erməni baş naziri bəyan etdi ki, ölkəsi KTMT-də iştirakını dayandırır.

Bütün bunların sorağı artıq gedib Moskvaya çatıbdır. Kremldə başa düşürlər ki, Paşinyanı danışdıran Qərb və onun institutlarıdır. Odur ki, görək, bütün bunların axırı nə olur...

Susmuş qatarlar

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Xocalı qurbanlarının xatirəsinə memorial düzəldiləcək. Ancaq biz nədənsə bu memorialın müəllifi kimdir, hansı sənətkarlar işin içindədir, haçan müsabiqə elan olundu, münisflər, sənətkarlar, heykəltəraş və arxitektərlər qiymətləndirmədə varmı - heç bir şey bilmirik.

Belə abidələr yaddaqalan olmalı, gəlib baxanlara, ziyarət edənlərə, o cümlədən faciə haqda xəbəri olmayan əcnəbilərə təsir etməlidir, onlarda müəyyən təəssürat oyatmalıdır. İndiki projədə bu təəssürat oyanırmı, bunu uca millətimizin ixtiyarına buraxıram. Şəxsən mənim fikrimi bilmək istəyirsinizsə, maket məndə hər hansı ovqat (o cümlədən kədərli) oyatmadı. Ümid edirəm real işin, son nəticənin təsiri çox olar. Sözgəlişi, "20 Yanvar şəhidləri" abidəmiz də insanda heç bir ovqat yaratmır. Adi günbəzdir, heç dar olduğu üçün içinə girmək də mümkün deyil.

Hərçənd insaf naminə iqtidarın da mövzu üzrə deyiləsi sözü yox deyil: "Xalqın ixtiyarına buraxsaq, qəbiristanlıqlarda qoyduqları mərmər başdaşlar tipində bir şey düzəltməyi təklif edərlər". Ancaq xalqda mədəniyyət, incəsənət haqda təsəvvürlər dayazdırsa, bunun günahı həm də hökumətdədir. Məktəblərdə rəsm dərsi yox kimidir. Heykəltəraşlarımız da konveyer üsulu ilə çalışır. Sensura yaradıcılığa hərtərəfli qənim kəsilmişdir. Axırncı dəfə hansısa muzeyimizdə bir mədəni tədbir, bir rəsm sərgisi olması yadıma gəlmir. Haradansa dövlət etsinlər, ünlü rəssamların əsərləri gətirilsin, xalqa göstərsin... Buna nə maraq var, nə təşəbbüs. Son dəfə keçən il Bakıda Salvador Dalinin sərgisini etmişdilər, ona getdim, baxdım gördüm bunlar əslində Dalinin çox da orijinal əsərləri sayılmaz, haradasa qrafik işlərinin kopyaları, surətləri kimi bir şeydir. (Rəssamlarda belə şeylər olur, bir əsərini emalatxanasına verir, orada əməkdaşları onun surətini çıxarırlar. Bəzən bir rəsmi yüzlərlə kopyası olur və təbii ki, belə işlər müəyyən dərəcədə ucuz və kütləvi tələbat malları kimidir).

Xocalı haqda həqiqətləri yaymaq yetərlidir, hər hansı şişirtmə və uydurma xalqın haqqına kölgə salmaqdır. Faciə qurbanlarının adbaad siyahıları, tərcümeyi-halı hazırlanmalıdır, bu da Ermənistanın mövzu haqda beynəlxalq aləmdəki spekulasiyalarını önləyər. Çox yayılmış bir foto var, həmin fotoda balaca qız uşağı başqa, daha azyaşlı uşağı qucağında tutub ağlayır. Bizdə bunu uzun illərdir Xocalı haqda foto kimi paylaşırlar. Lakin həmin fotonun Kəlbəcər köçkünlərinə aid olduğu, 1993-cü ildə indiki Göygöl rayonu ərazisində çəkildiyi məlumdur. Dünən bu şəkil yenə Xocalı xəbərlərində verildirdi və kəlbəcərli qadının (həmin körpə indi anadır) müsahibəsi ilə az qala eyni səhifələrdə! Bu bizə lazımdırmı? Niyə savadsızlıq edirik? Xocalı haqda foto, video, sənəd, fakt azdırmı ki, ona Kəlbəcərdən foto əlavə edirik? Sabah bu feyk-sənədlər başqa haqlı, düzgün sənədlərimizin üzərinə kölgə salanda günahı harada axtaracaqsınız?

Sonda bir məsələni də yazım, yaddan çıxmasın. 26 fevralda saat 17:00-da Xocalı qurbanlarının xatirəsi bütün ölkə boyu 1 dəqiqəlik sükutla yad edilir və bu zaman qatarlar, gəmilər də fit verməlidir (yanılmıramsa, bu, qanun və ya qərarda belə yazılıb). Hər il Biləcəri deposu da buna əməl edirdi, lakin dünən Biləcəridə heç bir qatar fit vermədi. İstəyirəm dəmir yolu idarəsi buna aydınlıq gətirsin.

"Ermənistan olmasa, KTMT dağılmayacaq". "Yeni Müsavat" xatırladır ki, Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko ötən bazar günü erməni baş nazir Nikol Paşinyanın məlum bəyanatına cavabında belə deyib. Paşinyan "Frans 24" nəşrinə müsahibəsində Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında fəaliyyətini dondurduğunu bildirib.

Belarus lideri isə Paşinyana inteqrasiya strukturlarını tərk etməyə tələsməməyi tövsiyə edib. Qeyd edib ki, İrəvanın təşkilatda iştirakının "dondurulması" ilə bağlı bəyanatına sakit reaksiya verməyin tərəfdarıdır. "Lakin İrəvanda siyasətçilər əllərində olanı itirməmək üçün ayılladırlar. Ümid edirəm ki, məndən inciməzlər. Zaman çox şeyi dəyişir, ümumilikdə dünyada vəziyyət dəyişir. Ona görə də kompakt dövlətlərin lüzumsuz hərəkətlərə ehtiyacı yoxdur", - Lukaşenko faktiki kapitulyant ölkəni hədələyib. "Batka" eyni zamanda Ermənistan baş nazirinin ölkənin KTMT-dən çıxması ilə bağlı açıqlamasını "emosional" adlandırır. Onun sözlərinə görə, Minsk Ermənistanının blokdan çıxması ilə bağlı heç bir bəyanat almayıb və hesab edir ki, bu ölkə təşkilatı üzv olmalıdır.

Kreml təcili surətdə Paşinyandan "Ermənistan KTMT-də fəaliyyətini dondurub" açıqlamasına aydınlıq gətirməsini istəyib. Paşinyanın bu vəziyyətdə iki çıxış yolu var. O, birinci halda Kremlə sakitləşdirəcək açıqlama verərək, KTMT-dən uzaqlaşmanı və ayrılmanı ağrısız və tədricən həyata keçirməyə çalışacaq ki, bu onun zamanını alacaq. Paşinyan ikinci halda məsələni köklü şəkildə həll etməyə çalışacaq və KTMT-dən ayrılmanın anonsunu verəcək ki, Kremlin zərbələrini Fransa ilə birgə dəfə edə bilsin. Paşinyan tələdiyinə görə ikinci variantı üstünlük verə bilər. Çünki Paşinyanda belə qənaət var ki, bölgədə yeni toqquşma olarsa, Rusiya Ermənistanı qoruyacaq və Azərbaycan yeni hədəflərinə çatacaq. Ona görə də Paşinyan düşünür ki, o həm də zamanla mübarizə apardığına görə hadisələri qabaqlamalıdır. Paşinyan Parislə ortaq çalışmalar həyata keçirərkən, Kreml də boş dayanmayacaq. Bununla yeni mərhələyə qədəm qoyuruq.

Moskva Ermənistandan ikitərəfli kanallar vasitəsilə Paşinyanın İrəvanın KTMT-də iştirakının dondurul-

"Batka" Putinin dili ilə İrəvanı hədələdi - Bakıya şans, yoxsa...

Kreml Lukaşenkonun timsalında Ermənistanı KTMT-dən çıxacağı təqdirdə hansı aqibət gözlədiyinə dair xəbərdar etdi; Duma üzvləri də təhdidə keçdi; analitik Paşinyanın iki yolunu açıqladı

ması ilə bağlı dediklərinin nə demək olduğuna dair əsaslandırıcı izahat gözləyir. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyindən (XİN) bildirilib. Qeyd edilib ki, İrəvanın təşkilatın tədbirlərində iştirakının dinamikası azalıb. "Ümid edirik İrəvanda anlayacaqlar ki, mövcud narahatlıqlar ictimai müstəvidə qaldırmaq yolu ilə həll edilmir, onlar etibarlı dialoq vasitəsilə müzakirə olunmalı və aradan qaldırılmalıdır".

XİN vurğulayıb ki, 2022-ci ildə Ermənistan tərəfinin xahişi ilə operativ şəkildə KTMT Katibliyinin və Birləşmiş Qərargahının qiymətləndirmə missiyası formalaşdırılıb və ölkənin sərhəd rayonlarına göndərilib. Nəticələr üzrə KTMT Kollektiv Təhlükəsizlik Şurasının missiyasının yerləşdirilməsi ilə bağlı qərar hazırlanıb: "Bunun müqabilində isə İrəvan nümayişkarane şəkildə ölkəyə Avropa Birliyinin psevdomüşahidçilərini dəvət etməyi seçdi - bu faktlar hər kəsə məlumdur və onların gördüyü işin səmərəsizliyi də göz qabağındadır".

"Ermənistan KTMT-dən çıxacağı təqdirdə ərazi bütövlüyünü itirmək riski daşıyır". Rusiya Dövlət Dumasının deputatı Aleksey Juravlyov da Lukaşenkodan geri qalmayaraq təhdid edib. "Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan İrəvanın KTMT-də iştirakını dondurmaqla həm ölkəsinə, həm də Rusiyaya xəyanət etdi". Bu sözləri isə **Rusiya Dövlət Dumasının digər üzvü - deputat Viktor Sobolev** deyib. "Düşünürəm ki, onu tezliklə aradan qaldıracaqlar, burada başqa daha nə demək olar. O özü Qarabağa xəyanət edib, indi bütün məsuliyyəti Rusiyanın üzərinə atır. Rusiya o zaman Ermənistanın köməyinə gəlirdi", - deyərək Sobolev əlavə edib. Aydındır ki, həm Lukaşenkodan, həm Rusiyadan belə bəyanatlar və ya hədələr hər şeydən öncə Belarusun ittifaq dövlətində birləşdiyi Rusiyanın başçısı Putinin dilindən səslənib. Bəs Ermənistanın KTMT-dən çıxması və ya çıxarılması Azərbaycana hər hansı dividend vəd edirmi?

Politoloq Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Paşinyanın bu vəziyyətdə iki çıxış yolu var: "O, birinci halda Kremlə sakitləşdirəcək açıqlama verərək, KTMT-dən uzaqlaşmanı və ayrılmanı ağrısız və tədricən həyata keçirməyə çalışacaq ki, bu onun zamanını alacaq. Paşinyan ikinci halda məsələni köklü şəkildə həll etməyə çalışacaq və KTMT-dən ayrılmanın anonsunu verəcək ki, Kremlin zərbələrini Fransa ilə birgə dəfə edə bilsin". **Analitikin fikrincə, Paşinyan tələdiyinə görə ikinci variantı üstünlük verə bilər:** "Çünki Paşinyanda belə qənaət var ki, bölgədə yeni toqquşma olarsa, Rusiya Ermənistanı qoruyacaq və Azərbaycan yeni hədəflərinə çatacaq. Ona görə də Paşinyan düşünür ki, o həm də zamanla mübarizə apardığına görə hadisələri qabaqlamalıdır. Paşinyan Parislə ortaq çalışmalar həyata keçirərkən, Kreml də boş dayanmayacaq. Bununla yeni mərhələyə qədəm qoyuruq".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Ermenistanın təxribatlarına, havadarlarının gərginliyi yenidən tətikləmək istiqamətində cəhdlərinə rəğmən, rəsmi Bakı elan etdiyi kimi, sülh prosesinə sadıqlıq nümayiş etdirir. Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov jurnalistlərə açıqlamasında deyib ki, yaxın günlərdə Azərbaycan və Ermənistan nümayəndə heyətləri arasında görüş olacaq.

“Danışıqlarda belli bir fasilə baş versə də, sülh sazişinin mətni üzərində işlər davam etdirilirdi. Lakin Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasındakı görüşdən sonra prosese yenidən start verilməsi barədə qərar verilmişdi. Yaxın günlərdə Azərbaycan və Ermənistan nümayəndə heyətləri arasında sülh müqaviləsi üzrə fiziki olaraq danışıqların keçirilməsi planlaşdırılır”, - XİN başçısı bildirib. (Report) Bundan əvvəl Ermənistan Azərbaycanın sülh müqaviləsi ilə bağlı təkliflərini İrəvana göndərdiyini açıqla-

etməyə imkan verir”, - xəbərdə deyilir.

Qeyd edək ki, İranın Ermənistanla yüksək səviyyəli hərbi müttəfiqlik sazişi imzalamasına uzun müddətdir cəhd etdiyi haqda məlumat yayılırdı. Az öncə isə Rusiya İrəvana əvvəlki müqavilələr əsasında müəyyən partiya silah çatdırmışdı. Bundan əlavə, ayın əvvəlində sərhəddə baş verən təxribatda daha çox Rusiyanın əli olduğu deyilirdi. Yada salmaq ki, ötən həftə Parisdə olan Nikol Paşinyan “Fransa 24” telekanalına müsahibəsinin Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sənədini “ağlagəlməz”, yeni qeyri-mümkün adlandıraraq, bu-

Sülhə üçlü təhdid - İrəvan masadan qaldırılır

Ermənistan Fransanın təhriki ilə yeni eskalasiyaya zəmin hazırlayır; “dirijor çubuğu” Makronun əlindədir; Kreml və İranın ikibaşlı oyunu; ekspert: “Rusiya qarşı demarşlar etməklə özlərini auksiona çıxarıblar”

lələrinin imzalanması, qonşusunun torpaqlarını 30 il işğal saxlayan ölkənin ordusuna dəstək heç də xoş məramdan xəbər vermir. Aydın məsələdir ki, Fransa növbəti toqquşmalara rəvac verərək, Er-

nü auksiona çıxarır, “kim daha çox kömək edəcəksə, ona satılacaq”, mesajı verir. Bu baxımdan Ermənistanın qeyri-stabil davranışları davam etdikcə “müşərilərin” də sayı çoxalır”.

S.Məmmədov xatırlatdı ki, Ermənistanın baş naziri Paşinyan Münxen Təhlükəsizlik Konfransından döndən kimi Parisə səfər edib ziddiyyətli bəyanatlar verdi: “Daha sonra Paşinyan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında fəaliyyətlərini faktiki dondurduqları barədə açıqlamalarla çıxış etdi və bunu təşkilatın Ermənistanla münasibətdə öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi ilə əsaslandırmağa çalışdı. Əslində isə təşkilatın nizamnaməsində üzv təşkilatın başqa dövlət ərazisində apardığı müharibəyə dəstək vermək öhdəliyi yoxdur. Daha sonra Fransanın müdafiə naziri bir qrup senatorla birgə Ermənistanla səfər edərək, həm Ermənistanla, həm də geri qayıtdıqdan sonra təhdid xarakterli açıqlamalar verdi. Əlbəttə, Ermənistanın Rusiyaya qarşı yönələn hərəkətləri Rusiyanı getdikcə daha çox qıcıqlandırır. Ermənistan sanki Rusiyadan uzaqlaşmaq və onun təsiri altından çıxmaq üçün “kiçik addımlar” siyasəti yeridir. Rusiyanın jestlərinə etinasız yanaşır, nümayişkarane şəkildə Fransa və Avropa İttifaqı ilə daha sıx yaxınlaşmaq istiqamətində hüquqi və praktiki hərəkətlər edir. Paşinyan sözün birbaşa və dolayı mənada Makronun çətiri altına girməklə Rusiyanı nəyəsə təhrik edir”. Bu təhrik nədən ibarət ola bilər?

S.Məmmədovun fikrincə, ehtimal olunan variantlardan biri budur ki, Ermənistan Rusiyaya mesajlar verir ki, hələ də gec deyil: “Digər variant odur ki, Ermənistan doğrudan da Rusiya ilə müttəfiqlik münasibətlərini, o cümlədən hərbi əməkdaşlığı dayandırmaq istəyir. Amma necə? Bu, hələ aydın deyil. Ermənistan hələlik qeyd etdiyi “kiçik addımlar”la Avropa doğru irəliləməkdədir. Fransa və Avropa İttifaqı isə fürsətdən istifadə edib, Ermənistanı Rusiyanın təsirindən çıxarır, onun ərazisini Rusiya-

Putin-Ərdoğan görüşü Rusiyadakı prezident seçkisindən sonra olacaq

Putin və Ərdoğan arasında görüş Rusiya Federasiyasında keçiriləcək prezident seçkisindən əvvəl baş tutmayacaq. APA xəbər verir ki, bu barədə Kremlin sözçüsü Dmitri Peskov bildirib.

O, görüşə hazırlığın aparıldığını diqqətə çatdırıb. Peskov əlavə edib ki, hər iki liderin cədvəlinə ən uyğun zamanda görüş baş tutacaq.

“Ermənistan böyük dövlətlərin açıq toqquşma səhnəsinə çevrilib”

“Ermənistan böyük dövlətlərin açıq toqquşma səhnəsinə çevrilib”. (Publika.az)

Bu barədə Ermənistanla “Alternativ Layihələr Qrupu”nun həmtəsisçisi Vahe Hovhannisyan deyib.

V.Hovhannisyan qeyd edib ki, Nikol Paşinyan regional korridarı 2+1 formatına dəyişir: “Azərbaycan, Türkiyə və Rusiyadan sonra İran da gəlir. Əgər bundan öncə Ermənistanla güc mərkəzləri arasında mübarizə az-çox suveren ölkəyə hörmət və oyun qaydaları ilə gedirdisə, bundan sonra belə olmayacaq. Biz münaqişənin istənilən təzahürünü görəəcəyik və bu, son dərəcə təhlükəli yeni oyun qaydasının müəllifi Ermənistandır”.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan Suriyalılaşma yolunda irəliləyir.

ya qarşı platsdarma çevirmək istəyir. Bu arada Ermənistanın Ukraynaya tərəf etdiyi jestlər də Fransanın təhriki ilə edilir. Dəfələrlə BMT Baş Assambleyasında Ukrayna ilə bağlı Rusiyaya qarşı qətnamələrin əleyhinə səs verən Ermənistan birdən-birə Ukrayna məsələsində Kremlə müttəfiq olmadığı barədə açıqlama verir. Ermənistanın bu hərəkətləri ermənilərin Bircinci Dünya müharibəsi zamanı etdiyi hərəkətləri xatırladır. Doğrudur, o zaman ermənilərin dövləti yox idi, amma xəyanət və müttəfiqinə arxadan zərbə vurmaq baxımından oxşarlıq çoxdur. Rusiya Ermənistanı əldən vermək fikrində deyil və hələlik “bir əlində pryanik, o biri əlində qılınc tutub” və proses Rusiya üçün təhlükəli hal alacağı halda, daha sərt hərəkət edəcəyi istisna deyil”. **STM-in icraçı direktoru vurğuladı ki, digər tərəfdən, Ermənistanın digər müttəfiqi**

İran da fürsətdən istifadə edərək Ermənistanla hərbi xarakterli əməkdaşlığı genişləndirmək istəyir: “Bütün hallarda Ermənistanla və Ermənistanla bağlı baş verən proseslər ürəkaçan deyil”. Ekspertin sözlərinə görə, Ermənistan Azərbaycanla müharibəyə başlamağa cürət etməyəcək, amma şərti sərhəddə silahlı provokasiyalarını davam etdirəcəyi gözlənilir: “Məqsəd də əvvəllərdə qeyd etdiyimiz kimi, Azərbaycanın siyasi və hərbi rəhbərliyinə, eləcə də hərbiçilərinə qarşı müharibə cinayətləri maddələri ilə saxta cinayət işləri açılıb, Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinə göndərilməkdir. Ermənistan hərbi revanşa hazır deyil, amma informasiya müharibəsini və beynəlxalq hüquq müstəvisində müharibəni genişləndirəcəyinə heç bir şübhə qalmayıb”.

□ **E.PASASOY,**
“Yeni Müsavat”

mışdı. Bütün bu proseslər Azərbaycan tərəfin bölgədə sülhün təmin olunması istiqamətində prinsipial mövqedən çıxış etdiyini təsdiqləyir. Ancaq görək eyni fikirləri qarşı tərəf haqqında da söyləmək olarmı? Təbii ki, yox.

Ötən həftəsonu Fransanın müdafiə naziri ilk dəfə Ermənistanla səfər etdi. İki gün davam edən səfər sözsüz ki, “iki bacı”nın Azərbaycana qarşı növbəti təxribatı idi. Çünki İrəvan-Paris hərbi əməkdaşlığı barədə rəsmi Bakı dəfələrlə ən yüksək səviyyədə xəbərdarlığını edib. Belə olan təqdirdə sual yaranır: əgər Azərbaycan Ermənistanla hücum etməyə hazırlamırsa, Fransa kapitulyant ölkəni kimi qarşı belə sürətlə silahlandırır? Maraqlıdır ki, bu arada SEPAH-ın rus dilində fəaliyyət göstərən Telegram kanalı İran və Ermənistan arasında hərtərəfli müdafiə və təhlükəsizlik paktı imzalanaçağı haqda məlumat yayıb. “Cənubi Qafqazda mövcud geosiyasi böhranın aradan qaldırılması və ümumi təhdidlərin neytrallaşdırılması üçün Ermənistan və İran arasında birgə müdafiə və təhlükəsizlik haqqında sazişin imzalanması gündəlikdədir. Bu razılaşma İrana Ermənistanla öz hərbi mövcudluğunu təmin

nu “Bakının Ermənistanı Qərbi Azərbaycan hesab etməsi” ilə izah edib və ardınca köhnə bayatını təkrarlayaraq, iddia edib ki, guya Bakı “yeni ərazilər tutmağa” hazırlaşır. Beləcə, Ermənistan de-fakto sülh prosesindən uzaqlaşır, Azərbaycana qarşı faktiki bir-birinə qənim kəsilmiş ölkələrlə hərbi ittifaqlara can atır. Necə deyirlər, “üçü birində”. Təbii olaraq suallar ortaya çıxır: bu, mümkün olacaqmı? Həm Qərb ölkələri (Fransa), həm də Rusiya və İranla eyni zamanda hərbi əməkdaşlıq alıncacaqmı? Bakının bu planlara cavabı nə olacaq? Yeni müharibə qapıda deyə bilərikmi? Müşahidələrdən ortaya çıxan budur ki, rəsmi İrəvan Fransanın təhriki ilə yeni eskalasiyaya zəmin hazırlayır. Hərçənd Ermənistanla bunu istisna edirlər. Amma son həftə ərzində atəşkəsin müxtəlif istiqamətlərdən pozulması başqa nəticəyə gəlməyə əsas yaratmır. Bu arada, Fransanın müdafiə naziri Sebastyan Lekarnyu bildirib ki, ölkəsinin Ermənistanla verdiyi silahlar müdafiə silahıdır. “Heç kim Ermənistanla hücum etməsə, ondan heç vaxt istifadə olunmayacaq”, - iddia edib. İnanacqmı? Axı sülh prosesi davam edərkən davamlı şəkildə silah-sursat müqavi-

mənistanla hərbi mövcudluğunu təmin etmək niyyətindədir. Təsədüfi deyil ki, KTMT-də faktiki olaraq fəaliyyətin dondurulması bəyanatı da məhz Paşinyanın Fransa səfəri, Parisdəki müsahibəsində ifadə olundu. “Dirijor çubuğu” Fransanın əlindədir, buna şübhə yoxdur.

“Biz əvvəlki şərhlərimizdə də dəfələrlə qeyd etmişdik ki, hətta Bakı ilə İrəvan sülhə lap yaxın olsalar belə, mütləq kənar qüvvələr ortaya çıxıb prosesin axır çatmasına mane olacaq”.

Bunu “Yeni Müsavat”a açıqlamasında **Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov** söylədi. Ekspert əlavə etdi ki, kənar qüvvələrin maneələri öz yerində, Ermənistanın özü də sülh müqaviləsinin bağlanmasına hazır olmaları barədə açıqlamalarında səmimi deyildi: “Qeyri-səmimiyyətin də əsas göstəricisi o idi ki, Ermənistanın rəsmi şəxsləri bir tərəfdən sülhdən danışır, digər tərəfdən hücum silahları tədarük etməkdədir. Həmçinin Azərbaycana qarşı informasiya və beynəlxalq hüquq müstəvisində apardığı müharibənin dairəsini getdikcə genişləndirir. Digər tərəfdən, Ermənistan Rusiyaya sürəkli demarşlar etməklə sanki özü-

ABŞ-da demokrat siyasi hakimiyyətə müxalifətçi respublikaçılar arasında Ukraynaya yardımla bağlı yaşanan mübarizə dünyanın diqqətini Rusiyanın dondurulmuş aktivlərinə yönəldib. Bayden hakimiyyəti Ukraynaya 61 milyard dollarlıq yardım nəzərdə tutan qanun layihəsini Konqresin respublikaçıların üstünlük təşkil edən alt palatasından keçirə bilmir. Artıq 6 aydır layihə Konqresdən müsbət rəy almadan qalıb. Avropa İttifaqının Ukraynaya dəstəyi isə müharibədə zəruri olan bütün ehtiyacları qarşılamağa yetərli deyil. Üstəlik, Aİ-nin özündə Ukraynaya 4 ildə 50 milyard avro ayrılmasına dair qərarın qəbulu 3 aya mümkün oldu - Rusiyanın bir sıra Aİ ölkələrindəki tərəfdarları onun qəbulunu xeyli əngəlləyə bildilər.

Belə bir şəraitdə Bayden hökumətinin, eləcə də Avropadakı bir sıra dairələrin diqqəti dondurulmuş Rusiya aktivlərinə yönəlib. ABŞ-da artıq Rusiyaya yardım edən bir şəxsin aktivlərinin müsadirəsinə dair məhkəmə qərarı əldə edilib. Vaşinqton Avropada Rusiya Mərkəzi Bankının həcmi 300 milyard dollar qiymətləndirilən aktivlərinin qısa müddətdə Ukraynaya yönləndirilməsi üçün Aİ liderlərinə təsirləri gücləndirir.

Məsələnin müzakirəsi ilə tanış olan "Bloomberg" mənbələri bildiriblər ki, London və Vaşinqton Rusiya aktivlərinin tam müsadirə edilməsində israrlıdır. Ottava bu təklifə açıqdır. Paris və Berlin avro üçün mənfəi nəticələrə səbəb ola biləcək təhlükəli precedent yaratmaq istəmədikləri üçün buna qarşıdırlar.

Avropa İttifaqı birbaşa müsadirəyə getmək üçün aktivlərin investisiya edilərək, əldə olunan gəlirlərin Ukraynaya yönəldilməsi mexanizmini hazırlayıb. Artıq həmiyə məlumdur ki, Rusiya Mərkəzi Bankının 191 milyard avroluq aktivləri "Euroclear" depozitarisində saxlanılır. Ötən il Avropa Komissiyasının qəbul etdiyi mexanizmə əsasən depozitarinin aktivlərin investisiyasından əldə edəcəyi gəlirin müəyyən hissəsi Ukrayna üçün sərf olunaçaq. Ötən ilin 9 ayında belə gəlirlərin həcmi 4,4 milyard avrodan yuxarı olub. Bu il isə 6 milyard avrodan yuxarı gəlir əldə olunması gözlənilir. Avropa Komissiyasının qərarı ilə bu gəlirlər Ukraynaya yardım üçün nəzərdə tutulan 50 milyard avronun bir hissəsini təmin etməlidir.

Hazırlanan mexanizmə əsasən aktivlərin "Euroclear" platformasına yenidən investisiya edilməsindən əldə olunan gəlir ayrıca uçota alınacaq. Bu, Avropa Komissiyasının əvvəllər Aİ səfirləri tərəfindən razılaşdırılmış direktivində nəzərdə tutulub. Sənədlə tanış olan "Financial Times" yazır ki, Aİ ölkələri yekdilliklə "Aİ büdcəsinə Ukrayna

Rusiya aktivləri Qərbi iki yerə böldü - skandal

London, Paris və Berlin Vaşinqtonla üz-üzə; Bayden hökumətinin, eləcə də Avropadakı bir sıra dairələrin diqqəti dondurulmuş Rusiya aktivlərinə yönəlib

na dəstəkləmək üçün bu xalis mənfəətdən formalaşmalı olan maliyyə töhfəsi" barədə qərar qəbul etməlidir. Direktivdə deyilir ki, ödəniş "müqavilə öhdəliklərinə, həmçinin Aİ və beynəlxalq hüquqa uyğun olacaq".

Üzv ölkələr həm də mərkəzi depozitarların hüquqi və inzibati xərcləri ödəmək üçün lazım olan vəsaitdən əlavə nə qədər tuta biləcəyini müəyyən edəcəklər. Lakin bu il qəbul edilən hansısa qərarla 2023-cü ildə "Euroclear" beynəlxalq platformasında dondurulmuş Rusiya aktivlərinin yenidən investisiyasından əldə etdiyi mənfəətin Kiyevə köçürülməsi mümkün olmayacaqlar. "Financial Times"-in yazdığına görə, Aİ direktivlərinin geriye qüvvəsi yoxdur.

Hazırda Böyük Britaniya və ABŞ bilavasitə aktivlərin özünün müsadirəsində təkid edirlər. Fevral ayında G7 liderləri aktivlərin Rusiya işğalçı müharibə zamanı Ukraynaya vurduğu zərərini tam kompensasiya edənə qədər dondurulmuş vəziyyətdə saxlanmasına dair qərar qəbul ediblər. Eyni zamanda onların Ukraynaya yardım olaraq istifadəsi istiqamətində işlərin sürətləndirilməsi qərara alınıb.

Avropalı siyasətçilərin və Avropa Mərkəzi Bankının nümayəndələrinin fikrincə, belə bir addım digər ölkələrin avroya olan inamını sarsıda bilər. Avropa Komissiyası həmçinin aktivlərdən Ukraynaya güzəştli

kredit ayrılması üçün girov kimi istifadə olunmasını təklif edir. Aktivlərin böyük hissəsinin saxlandığı "Euroclear"-in icraçı direktor Liv Mostry buna qarşı çıxaraq bildirir ki, "sizə aid olmayan aktivlərdən girov kimi istifadə etmək dolayı müsadirəyə və ya gələcəkdə müsadirə etmək öhdəliyinə çox yaxındır." Onun sözlərinə görə, belə bir qərarın nəticələri birbaşa müsadirə olunmaqla eyni olacaq.

Mostry "Financial Times"-ə müsahibəsində həmçinin xəbərdarlıq edib ki, belə hərəkətlər baş versə, "Euroclear" məhkəməyə verilə bilər. Çünki Rusiya Mərkəzi Bankı çətin ki, onun aktivlərinin müsadirə olunması və öhdəliklərindən imtina etməsi faktını qəbul etsin: "Aktivlərin müsadirəsi məntiqinə müraciət etdikdə "Euroclear" sistemi-nə, Avropa bazarlarına və valyuta kimi avroya inam sarsılacaq".

Onun fikrincə, Rusiya aktivlərindən əldə edilən gəlirdən istifadə etmək daha az riskli ideya kimi görünür. Belə ki, son bir ildə Belçika depozitarı Aİ-nin sanksiyaları səbəbindən dondurulmuş aktivlərə investisiya qoymaqdan 4,4 milyard avro qazanıb. Mostry bildirir ki, faiz dərəcələrinin necə hərəkət etməsindən asılı olaraq "Euroclear" da bu il yaxşı qazanc əldə edə bilər.

Maraqlıdır ki, bir sıra mənbələr "Euroclear" rəhbərliyinin əslində çox böyük həcmli

vəsaitlərin hesablarından çıxarılmasını istəmədiyi üçün aktivlərin müsadirəsinə qarşı çıxdığını bildirirlər. Qeyd edilir ki, 191 milyard avronun idarəçiliyi platformaya külli miqdarda əlavə gəlir gətirir. Onların Ukraynaya yönləndirilməsi halında platforma bu gəlirdən məhrum olacaq. Eynilə Rusiya aktivləri olan Avropa banklarının da irihəcmli aktivləri qısa müddət ərzində itirməmək üçün onların müsadirəsinə qarşı çıxdıqları bildirilir.

Bankların bu isteklərini Rusiyanın mümkün məhkəmə iddiaları ilə pərdələməyə çalışdıqları iddia olunur. Qeyd edək ki, iki gün əvvəl "Bloomberg" beynəlxalq bankların Böyük Britaniya tərəfindən müvafiq hüquqi standartlar müəyyən edilmədən Rusiya aktivlərinin müsadirə edilməsi halında global maliyyə sisteminin sarsıntılarından ehtiyatlandıqlarına dair məlumat yayıb. Bankirlər bildirirlər ki, belə bir qərara görə Rusiya maliyyə qurumlarının təqibinə başlaya bilər. Banklar üçün prioritet Rusiyanın aktivlərin ələ keçirilməsində iştirak edən ayrı-ayrı maliyyə institutlarına qarşı irəli sürə biləcəyi hər hansı gələcək iddialara qarşı hüquqi müdafiənin və ya kompensasiyanın müəyyən formasıdır.

Bankirlər həmçinin irimiqyaslı aktivlərin müsadirə əməliyyatlarının Britaniyanın beynəlxalq maliyyə mərkəzi

kimi reputasiyasına xələl gətirə və qanunun aliliyinə dair suallar yarada biləcəyindən narahatdırlar. Rusiyanın Böyük Britaniyadakı dondurulmuş aktivlərinin tam həcmi məlum deyil. Leyboristlər Partiyasından olan deputat Kris Bryant 2023-cü ildə Rusiya Mərkəzi Bankının aktivlərinin təxminən 26 milyard funt-sterlinin İngiltərədə olduğunu, lakin onun bir hissəsinin Belçikada yerləşən beynəlxalq depozitari "Euroclear"-da saxlanıla biləcəyini söyləyib.

Bununla yanaşı, agentlik bankların nə üçün Böyük Britaniyadan hüquqi normaların işlənilib hazırlanmasını tələb etdiyini açıqlamır.

Hüquqşünaslar isə bankirlərdən fərqli fikirdədirlər. Fevral ayında Belçika, Fransa, Almaniya, Yaponiya, Hollandiya, Böyük Britaniya və ABŞ-dan olan 10 Qərb hüquq eksperti Rusiyanın dondurulmuş aktivlərinin müsadirəsinin qanuni olacağına dair rəy verib. Vəkillər G7 ölkələrinə göndərdikləri məktubda vəsaitlərin müsadirəsinin beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olduğunu bildiriblər. Bu barədə "Bloomberg" məlumat yayıb.

Ekspertlər bildirirlər ki, aktivlərin müsadirəsi beynəlxalq hüquqa zidd deyil, çünki Rusiya özü onun normalarını pozub: "Rusiyanın beynəlxalq hüququn ən fundamental normalarını davamlı şəkildə pozduğunu nəzərə alaraq, onun qanunsuz hərəkətləri nəticəsində birbaşa olaraq dəyər zərərin əvəzi kimi Rusiya dövlətinin aktivlərinin təhvil verilməsi şəkildə əlavə əks tədbirlərin görülməsi qanuni olardı".

Hüquqşünaslar bloklanmış aktivləri saxlayan dövlətlərə onları beynəlxalq mexanizmə köçürməyi tövsiyə ediblər ki, o, pulu depozitə qoyub sonra Ukraynaya köçürsün.

Avropada daha əvvəl aktivlərin ABŞ-dakı prezident seçkilərinə qədər müsadirə olunması tələb edilmişdi. Estoniya Xarici İşlər Nazirliyinin kansleri Conatan Veseiovun sözlərinə görə, 2024-cü ilin sonuna qədər Rusiyanın 150 milyard avro (162 milyard dollar) məbləğində aktivləri nə həbs qoyulması lazımdır,

çünki Aİ liderləri Respublikaçılar Partiyasının lideri Donald Trampın yenidən prezident seçilə biləcəyindən narahatdırlar.

Göründüyü kimi, Rusiya aktivlərinin taleyinə çox fərqli yanaşmalar var və hələlik onların müsadirəsi istiqamətində real addımlar atılmayıb. Lakin ABŞ-ın təzyiqi ilə tezliklə belə addımların atılması perspektivi getdikcə daha real görünməyə başlayır. Rusiyada da bu perspektivi görür və mümkün qədər sərt formada Qərbə xəbərdarlıqlar səsləndirirlər. Ölkənin maliyyə naziri Anton Siluanov fevralın 26-da "RIA Novosti"-yə müsahibəsində bildirib ki, Rusiyanın Qərbdəki aktivləri ilə istənilən hərəkətlərə simmetrik cavab veriləcək, çünki Rusiyada da Qərbin dondurulmuş aktivləri var: "Bu, bizim üçün sual deyil, biz Qərb ölkələrinin qərarlarına əməl edirik. Bizdə də dondurulmuş vəsaitlər az deyil. Aktivlərimizlə edilən istənilən hərəkətə simmetrik cavab veriləcək".

Analoji bəyanatlarla Rusiya prezidenti, xarici işlər naziri də bir neçə dəfə çıxış edib. Lakin rusiyalı ekspertlər bildirirlər ki, Rusiyada dondurulan vəsaitlər hansısa Qərb dövlətinin ehtiyatları deyil, ayrı-ayrı şirkətlərin, fiziki şəxslərin aktivləridir. Buna görə də onların müsadirəsi bütün dünya boyu Rusiya vətəndaşlarına məxsus aktivlərə münasibətdə eyni addımın atılmasına gətirib çıxaracaq. Rusiya Mərkəzi Bankının məhkəmələrdə iddia qaldırması ehtimalına gəlcə, ekspertlər belə proseslərin onilliklər boyu davam edəcəyi perspektivini nəzərə almağı zəruri hesab edirlər.

Qeyd edək ki, Ukrayna tərəfinin hesablamalarına görə, 2023-cü ilin sonunadək Rusiyanın başlatdığı işğalçı müharibədən birbaşa zərər 750 milyard dollar, dolayı zərər nəzərə alınmaqla isə 1 trilyon dollar təşkil edib. Müharibə başa çatıb Rusiyanın təminat ödəməsinin qanunlaşdırılan məhkəmə prosesi keçirilsə belə, bu qədər zərərin ödənməsi üçün onilliklər lazım gələcəyi gözlənilir...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

“Ölkədə yüksək maaş alanlardan biri mənəm, lakin aldığım məbləğ heç ay sonuna çatmır”. Bunu deputat Aqil Abbas Globalinfo.az-a deyib. “Maaş az olduğu üçün əksəriyyət kasıb yaşayır. Məsələn, satıcılar minimum maaş alırlar. Bu, doğru deyil. Bir tərəfdən də cərimələrin məbləğinin artırılması təklif olundu. Bu cəmiyyət nə maaş alır ki, ondan da cərimə ödəsinlər?! Hər şeyə görə cərimə olmaz axı. 300 manat maaş alan adam nə təhər dolansın, cəriməni necə ödəsin, nə yesin? Bunları nəzərə almaq lazımdır”, - deputat qeyd edib. Aqil Abbas bildirib ki, bu gün heç 500 manat minimum əmək haqqı da dolanışqı üçün kifayət etmir: “Çox istəyirəm ki, insanlarımız yaxşı dolansınlar. Düzdür, müharibədən yeni çıxmışıq, Qarabağın quruculuq işləri davam etdirilir, elə təkcə Ağdam üçün azı 80-90 milyard dollar pul lazımdır. İqtisadiyyatımız gücləndirilsə, sosial məsələlər də həllini tapacaq. Amma bu məbləğ az da olsa, istəyirəm ki, heç olmasa minimum əmək haqqı 500 manat olsun. Ərzaq da bahadır, almaq olmur. Bir sözlə, 345 manat azdır, heç nəyə bəs etmir. Ölkədə yüksək maaş alanlardan biri mənəm, lakin aldığım məbləğ heç ay sonuna çatmır. Bəs bu kasıb nə etsin?!”

“Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının statusu” haqqında” Qanuna görə, Milli Məclisin sədri 2475 manat, sədrin I müavini 2227 manat, Milli Məclis sədrinin müavini 2103, Milli Məclisin komitə sədri 1980, komitə sədrinin müavini 1856 manat, sırası deputat isə 1732 manat maaş alır. Milli Məclisin sədri onun birinci müavini və müavinləri, Milli Məclisin komissiya sədrləri və onların müavinləri, Milli Məclisin deputatları deputatlıq səlahiyyətlərinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar xərclərin ödənilməsi üçün vəzifə maaşlarının 50 faizi məbləğində vergilərdən azad olunan aylıq pul təminatı da alırlar. Bu məbləğ də nəzərə alınsa, parlamentin sədri 3 min 712 manat 50 qəpik, sədrin I müavini 3 min 340 manat 50 qəpik, Milli Məclis sədrinin müavini 3 min 154 manat 50 qəpik, Milli Məclisin komitə sədri 2 min 970 manat, komitə sədrinin müavini 2 min 784 manat, sırası deputat isə 2 min 598 manat maaş alır.

Məlumat üçün deyək ki, yanvarın 1-dən Prezident İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikasında 2024-cü il üçün yaşayış minimumu haqqında” Qanun imzalayıb. Qanuna

əsasən, 2024-cü il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə 270 manat, əmək qabiliyyətli əhali üçün 287 manat, pensiyaçılar üçün 222 manat, uşaqlar üçün 235 manat məbləğində müəyyən edilib. “Azərbaycan Respublikasında 2024-cü il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında” Qanunla isə ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə 2024-cü il üçün ehtiyac meyarının həddi 270 manat məbləğində təsdiq edilib. Ölkədə minimum əmək haqqı 345 manatdır.

İqtisadçı millət vəkili Vüqar Bayramov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, sosial ayrılmaların, o cümlədən əməkhaqlarının artırılması Azərbaycan üçün hər zaman prioritetdir: “Azərbaycanda həyata keçirilən siyasətin də əsas hədəflərindən biri vətəndaşlarımızın sosial təminatının daha da yaxşılaşdırılmasıdır. Cənab Prezidentin andiçmə mərasimində çıxışı zamanı qeyd etdiyi kimi, Azərbaycanda minimum əmək haqqı son 20 ildə 9 manatdan 345 manata qədər yüksəlib. Son beş ildə minimum əmək haqqı 2.7 dəfə artım olub. Amma dövlət başçısının özünün də qeyd etdiyi kimi, bu rəqəm yetərli olmasa da, amma tendensiya müsbətdir.

Deputat da maaşla dolana bilmirsə... - fərqli rəylər

Aqil Abbas: “Aldığım məbləğ heç ay sonuna çatmır, bəs bu kasıb nə etsin?!”

Vüqar Bayramov: “2024-cü ildə sosial təminat tədbirlərinin gücləndirilməsi, bu istiqamətdə vəsaitlərin artırılması prioritetdir”

Əslində Prezidentin də açıqlaması bir daha təsdiq edir ki, minimum əmək haqqının artırılması və digər sosial ödənişlərin daha da gücləndirilməsi, sosial proqramların genişləndirilməsi sosial siyasət prioritetidir. Bütövlükdə sosial təminat sisteminin daha da yaxşılaşdırılması ilə bağlı növbəti dövrlərdə də Azərbaycanda fəaliyyətlər davam etdiriləcək. Xüsusən nəzərə alsaq ki, 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin xərclərinin 43 faizi, cari xərclərin başçısının özünün də qeyd etdiyi kimi, bu rəqəm yetərli olmasa da, amma tendensiya müsbətdir.

gücləndirilməsi, bu istiqamətdə vəsaitlərin artırılması prioritetdir. O baxımdan 2024 və növbəti illərdə vətəndaşlarımızın sosial təminatının daha da yaxşılaşdırılması ilə bağlı tədbirlər davam etdiriləcək”.

Deputat Razi Nurullayev isə bizimlə söhbətdə bildirib ki, əməkhaqları ən azı 2-3 dəfə artırılmalıdır: “Mən prezident seçkisi zamanı çıxışmda da bildirmişdim, hazırda yaşlı insanlar əmək pensiyasını ən azı 2-3 dəfə artıq görmək istəyir. Əməkhaqlarının ən aşağı həddi 700-800 manata çatdırılmalıdır”.

Qeyd edək ki, bu il yanvarın 1-də Azərbaycanda maddə ilə çalışan işçilərin sayı 1741,8 min nəfər olub. Onlardan 899,1 min nəfəri dövlət, 842,7 min nəfəri isə özəl sahədə çalışıb. Orta aylıq əmək haqqı 933,8 manat olub. Dövlət Statistika Komitəsindən (DSK) bildirilir ki, bu, əvvəlki ilə nisbətən 11,2 faiz artmış rəqəmdir. DSK-dan o da bildirir ki, mədəcixarma, maliyyə və sığorta, elmi-texniki fəaliyyət, informasiya və rabitə sahələrində çalışanların əmək haqqı bu rəqəmdən artıq olub. İş yerlərinə gəlincə,

maddə ilə çalışanların 19,1 faizi təhsil, 18,6 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 13 faizi sənaye, 8,4 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 6,5 faizi tikinti, 6,4 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,3 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,7 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 3,4 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,1 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 14,5 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində çalışır.

Afaq MİRAYIQ, “Yeni Müsavat”

Ölkədə yeni virus yayılıb: necə qorunmaq - TƏBİB rəsmisindən açıqlama

Nəzrin Mustafayeva: “Qrip törədicilərinin genetik strukturları daima dəyişir, ona görə...”

Son günlər əhali arasında müxtəlif növ virus infeksiyaları yayılıb, hazırda insanlar arasında adı bilinməyən virusun da yayıldığı bildirilir. Belə ki, paytaxt sakinlərinin sözlərinə görə, xəstəlik diz, oynaq ağrısı, baş gicəllənmə ilə başlayır, daha sonra günlərlə davam edən hərarət, güclü öskürək, qulaq ağrısı kimi simptomlarla müşahidə edilir. Bunun koronavirus, qrip, yoxsa başqa infeksiya olduğu hələ deyil. İnsanlar bildirirlər ki, əsasən evdə müalicə alırlar, müxtəlif sistemlərdən istifadə edirlər. Bəs görəsən, bu, yeni virusdur, yoxsa koronavirusun ya qripin mutasiyaya uğramış növləridir? Bu xəstəlik necə müalicə olunmalıdır? İnsanlar nəyə diqqət etsinlər?

Qeyd etmək yerinə düşər ki, bu viruslarla bərabər qızılca, göyöskürək, hepatit A virusları da yayılıb. Hətta bir adamın bir neçə virusa yoluxması halları da var.

Mövzu ilə bağlı **TƏBİB-in Yoluxucu xəstəliklər və infeksiyon nəzarətinin təşkili şöbəsinin**

müdiri Nəzrin Mustafayeva “Yeni Müsavat”a danışdı. O deyib ki, respirator xəstəlik əsasən hava-damcı yolu ilə keçən, təbəffüs yollarının selikli qişasının iltihabı və intoksikasiya ilə səciyyələnən, simptomları və klinik gedişatı oxşar olan bir neçə infeksiyanın törətdiyi xəstəliklərin ümumi adıdır. Respirator xəstəliklərin etiologiyası ekser hallarda virus mənşəlidir, bəzən isə onlar bakteriyalar və ibtidailər tərəfindən də törədilə bilər: “Bütün respirator virus infeksiyaları üçün xəstəliyin ilkin əlamətləri isə demək olar ki, eynidir. Respirator infeksiyalar bütün digər infeksiyon xəstəliklərindən sayca üstünlük təşkil edir. Böyük və uşaqlarda təbəffüs yollarının xəstəlikləri arasında ön sıradadır və ilkin səhiyyə xidmətləri üzrə

ambulətor müraciətlərin əsas səbəbi hesab olunur. Qrip törədicilərinin genetik strukturları daima dəyişir. Bu dəyişikliyin nəticəsində virusun yeni növləri əmələ gəlir ki, əhalinin onlara qarşı immuniteti olmur. Kəskin respirator infeksiyaların müxtəlif törədicilər tərəfindən törədilməsi onların differensial diaqnostikasını,

genetik dəyişikliyi isə onların müalicəsini çətinləşdirir. Nəticədə bu infeksiyalara nəzarət olunması çətinləşir”.

N.Mustafayeva əlavə edib ki, yaşı 65-dən yuxarı yetkinlər və 1 yaşından aşağı uşaqlar, eləcə də ürək-damar, təbəffüs sisteminin xroniki xəstəlikləri, şəkərli diabetli, immunodefisitli şəxslər, hamilələr və anamnəzində respirator xəstəliklərin fəsadlaşmaları olan şəxslərin yüksək risk qrupuna aid edilir: “Bu kimi xəstəliklərdə peyvəndlənmə əhəmiyyətlidir. Bir sıra ağır respirator xəstəliklərin vaksinasıya uşaqlıq dövründə Milli Peyvənd Proqramına əsasən ilkin səhiyyə xidməti təşkil edən müəssisələrdə aparılır. Milli Peyvənd Proqramına qızılca, göyöskürək, suçiçəyi, difteriya, skarlatina, məxmərək və s. xəstəliklərə qarşı peyvəndlər daxildir. Bundan əlavə, ildə bir dəfə qrip əleyhinə vaksinasıya tövsiyə olunur. Növbəti mövsüm hansı virusun sirkuləyəcəyinə dair Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının hər il apardığı tədqiqatlar əsasında verilən proqnozlara uyğun olaraq, viruslardan maksimal müdafiəni təmin etmək üçün vaksinlərin tərkibi hər il dəyişdirilir”.

genetik dəyişikliyi isə onların müalicəsini çətinləşdirir. Nəticədə bu infeksiyalara nəzarət olunması çətinləşir”.

N.Mustafayeva əlavə edib ki, yaşı 65-dən yuxarı yetkinlər və 1 yaşından aşağı uşaqlar, eləcə də ürək-damar, təbəffüs sisteminin xroniki xəstəlikləri, şəkərli diabetli, immunodefisitli şəxslər, hamilələr və anamnəzində respirator xəstəliklərin fəsadlaşmaları olan şəxslərin yüksək risk qrupuna aid edilir: “Bu kimi xəstəliklərdə peyvəndlənmə əhəmiyyətlidir. Bir sıra ağır respirator xəstəliklərin vaksinasıya uşaqlıq dövründə Milli Peyvənd Proqramına əsasən ilkin səhiyyə xidməti təşkil edən müəssisələrdə aparılır. Milli Peyvənd Proqramına qızılca, göyöskürək, suçiçəyi, difteriya, skarlatina, məxmərək və s. xəstəliklərə qarşı peyvəndlər daxildir. Bundan əlavə, ildə bir dəfə qrip əleyhinə vaksinasıya tövsiyə olunur. Növbəti mövsüm hansı virusun sirkuləyəcəyinə dair Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının hər il apardığı tədqiqatlar əsasında verilən proqnozlara uyğun olaraq, viruslardan maksimal müdafiəni təmin etmək üçün vaksinlərin tərkibi hər il dəyişdirilir”.

Şəxsi gigiyenaya riayət olunmasından bəhs edən N.Mustafayeva qeyd edib ki, gigiyenaya riayət olunması da profilaktik metod hesab olunur. Əlləri tez-tez sabunla yumaq, öskürmə və asqırma zamanı ağzı örtmək, çox insan sıxlığı olan yerlərdən

uzaq durmaq, xəstə şəxslərin ev və şəxsi əşyalarını dezinfeksiya etmək, ən yüngül qrip simptomları hiss etdikdə belə maska taxmaq və s. bura aid etmək olar: “Xəstəliklərin dünyadakı tendensiyasına nəzər salsaq görürük ki, inkişaf etmiş ölkələrdə xəstəlikləri müalicə etməkdən çox profilaktikasına diqqət ayrılır və əhalinin yüksək faiz göstəriciləri ilə vaksinasıya təmin olunur. Bu səbəbdən ki, respirator infeksiyaların və qripin geniş yayılmasına baxmayaraq, onların gedişinə və proqnozuna əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən müalicə metodları mövcud deyil. Dünya praktikasında KRI və qripin müalicəsində üstünlük əsasən simptomatik terapiyaya verilir”.

Yüksək temperatur 5-7 gündən çox davam etdikdə, həmçinin hərarətsalıcı dərmanlara təbə olmadıqda, kəskin zəiflik, halsızlıq, təngnəfəslik, boğulma halları müşahidə edildikdə, oksigen saturasiyasının, arterial təzyiqin aşağı düşməsi, döş qəfəsində darlıq hissinin, ağrıların olması davam etdikdə mütləq həkimə müraciət olunmalıdır.

TƏBİB-in tabeliyindəki tibb müəssisələrində qrip əleyhinə vaksinasıya prosesi aparılır. Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən gətirilən mövsümi qrip xəstəliyinə qarşı peyvəndlər xəstəliklərdən qorunmaq və immun sistemi gücləndirmək üçün tövsiyə olunur. Peyvənd böyüklərə və 6 aydan yuxarı olan uşaqlara təyin

Azərbaycanda bu banklar faizsiz borc verəcək

Azərbaycanda İslam bankçılığı sistemi yaradılır. Mərkəzi Bankın İdarə Heyəti 2024-2026-cı illərdə maliyyə sektorunun inkişafı strategiyasını təsdiq edib.

Sözügedən sənəddə İslam bankçılığının inkişafı da öz əksini tapıb.

Bəs bu sistemlə kredit götürərkən faiz tutulurmu?

İqtisadçı Ruslan Atakişiyev ATV-yə bildirib ki, bu prosesdə başlıca şərt bankdan kredit götürülərkən faiz tutulması və vəsaitin vətəndaşa ortaqlıqla verilməsidir. Belə olan halda borca görə faiz hesabınmır.

Azad edilmiş ərazilərdə daha 139 mina aşkarlandı

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) tərəfindən icra olunan əməliyyatlar barədə həftəlik məlumat (19.02.2024 - 25.02.2024) açıqlanıb.

ANAMA-dan APA-ya verilən məlumata görə, Tərtər, Ağdam, Laçın, Füzuli, Şuşa, Qubadlı, Xocavənd, Cəbrayıl və Zəngilanda 95 piyada əleyhinə mina, 44 tank əleyhinə mina, 112 Partlamamış Hərbi Sursat (PHS) aşkarlanıb.

Bildirilib ki, 945.7 hektar ərazi mina və PHS-lərdən təmizlənib.

"Kiçik futbol klublarını ayaqda tuta bilmirik, "Qarabağ"ı dünyaya çıxara bilmirik. Təklif edirəm ki, Ağdamda tikiləcək stadionla Qurban Qurbanovun adı verilsin".

Musavat.com xəbər verir ki, bunu ötən həftə Milli Məclisin son iclasında millət vəkilli Fazil Mustafa deyib.

Təklifin futbolun inkişafına stimül verəcəyini söyləyən deputat qardaş Türkiyədə bunun nümunələrinin olduğunu, məsələn, Şenol Güneş, Fəhri Terim adına stadionların mövcudluğunu xatırladı.

Onun bu təklifi heç də birmənalı qarşılanmayıb. Başda Ağdam ziyalıları olmaqla, bir çox futbol azarkeşi bu təklifə etiraz edib. Belə ki, etiraz edənlərin əksəriyyəti yeni stadionla Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Allahverdi Bağirovun adının verilməsini istəyir. Fazil Mustafa etirazlar və iradlarla bağlı Yenisabah.az-a danışib. Deputat bildirib ki, hər kəsin fərqli mövqeyi var və

hamı bu təklifə birmənalı yanaşmaya bilər: "Açıq, bu məsələ təbii ki, birmənalı qarşılanmaya bilər. Cəmiyyətdə hər kəsin fərqli mövqeyi var. Amma burada anlaşılmayan bir məsələ mövcuddur. Milli Qəhrəman Allahverdi Bağirovun adı tutaq ki, Naxçıvanın stadionuna verilsin. Allahverdi Bağirovu bu adamlar niyə ancaq ağdamlı kimi görürlər? Bu nə yanaşmadır? Allahverdi Bağirov bütövlükdə Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı və fəxridir. Eləcə də "Fred" Asif və ya Şirin Mirzəyev təkcə Ağdamın qəhrəmanı deyil. Niyə məhz onların adına hansısa yer məhz Ağdamda verilməlidir? Burada söhbət xidmətdən gedir. Mən hesab edirəm ki, Qurban Qurbanovun Azərbaycan futboluna xidməti Tofiq Bəhramovdan daha yüksəkdir. O, Azərbaycan futbolunun bugünkü vəziyyətində bir klubla maksimum nə etmək mümkündürsə, onu da edib. O, bu gün

Avrokuboklarda Ağdam adını, "Qarabağ" adını gündəmdə saxlayıb. Bundan böyük qəhrəmanlıq, fədakarlıq varmı?

Təklif eləsinlər, Allahverdi Bağirovun da adını Naxçıvan stadionuna verək. Mən indi Qurban Qurbanovun adını Naxçıvan və ya Zaqatala stadionu üçün deyim? Qurban Qurbanov Ağdam adını xüsusilə işğal dövründə Avropa arenasında aktuallaşdırdığına görə bundan böyük fədakarlıq etmək necə mümkündür? Hər bir fikrin bir əsaslandırması olmalı-

Ağdam stadionuna Qurban Qurbanovun adının verilməsi təklifi mübahisə yaratdı

Fazil Mustafa: "Təklif eləsinlər, Allahverdi Bağirovun da adını Naxçıvan stadionuna verək"

Aqil Abbas: "Ağdam camaatı yeni tikiləcək stadionla Allahverdi Bağirovun adının verilməsini istəyir"

dir. Təbii ki, bununla bağlı başqa adlar da çəkile bilər. Ancaq məntiqi izahı olmalıdır ki, niyə Ağdamda tikilən stadion nəzərdə tutulur.

Digər tərəfdən, şəhid adlarını, qəhrəmanları regionlaşdırmaq yanlış bir şeydir. Əksinə, elə Qurban Qurbanovun adının verilməsi yaxşıdır. Ağdam işğal altında olanda, bu, təkcə ağdamlının deyil, hamımızın dərdi idi. Ona görə də dar bölgəçilik anlayışı ilə məsələyə yanaşanları anlama bilmirəm.

Əlbəttə, Allahverdi Bağirov bizim böyük qəhrəmanlarımızdan biridir və onun adını hansısa başqa bir rayonda olan stadionla və ya küçəyə vermək olar. Yeni biz Azərbaycanı bu bölgələşmədən, belə anlayışlardan çıxarmalıyıq. Bundan öncə təklif etmişdim ki, Ağdam Azərbaycanın paytaxtına çevrilsin. Mən Ağdamda doğulmamışam, amma Azərbaycana bütöv baxış bucağından yanaşıram. Bu baxımdan məsələyə dar çərçivədən baxılmasını doğru hesab etmərəm.

Fazil Mustafa bildirib ki, "Qarabağ" klubunun uğurlarında Qurban Qurbanovun müstəsna rolu var: "...Tutaq ki, Albert Aqarunova Şuşada heykəl qoyuldu, amma o, şuşalı deyil. Amma Şuşa uğrunda döyüşlərdəki şücaətinə görə onun haqqının qaytarılması mütləqdir. Bu baxımdan, mənə, belə məsələlərə daha geniş baxmağı öyrənməliyik".

Deputat Aqil Abbas da bununla bağlı fikirlərini bölüşüb. O deyib ki, Ağdam camaatının əksəriyyəti yeni tikiləcək stadionla Allahverdi Bağirovun adının verilməsini istəyir: "Keçmiş "İmarət" stadionu bərpa oldunduqdan sonra konsert və şənliklər üçün istifadə olunacaq və öz adını qoruyacaq. Bu, planda da var. İşğaldan öncə futbol stadionu kimi fəaliyyət göstərəcəkdir, artıq kütləvi tədbirlər üçün nəzərdə tutulub. Ağdamda 15 minlik yeni stadion və futbol akademiyası tikiləcək. Amma məsələ burasındadır ki, Ağdam camaatı yeni tikiləcək stadionla Allahverdi Bağirovun adının verilməsini istəyir. Çünki o, "Qarabağ" klubunu yaranlardan biridir. Komandaya kapitanlıq və baş məşqçilik edən məhz Allahverdi Bağirov olub".

Deputat Ağdamda Qurban Qurbanova heykəl qoyacağını da diqqətə çatdırıb: "Mənim Qurban Qurbanova böyük hörmətim var. Bir müddət öncə mətbuatda yazmışdım ki, Qurban Qurbanovun sağlığında Ağdamda onun heykəlini qoyacağıq. Allah qoysa, stadion tikilsin, ondan sonra daha konkret danışarıq".

Əslən Ağdamdan olan, AVP sədri Akif Nağı da facebook profilində bu məsələyə münasibət sərgiləyib: "Bəzi gündəmə gəlmək həvəskarları təklif edirlər ki, Ağdam stadionuna Qurban

Qurbanovun adı verilsin. Qurban hocamız Ağdam, Qarabağ, Azərbaycan futbolu üçün ölçüyəgəlməz işlər görüb. Bunu hər kəs bilir. Amma Ağdam stadionu şəhid atası, Qarabağ Qazisi, Ağdamda ilk futbol komandasının təşkilatçısı Əkbər Rüstəmovun xeyir-duası ilə Milli Qəhrəman Allahverdi Bağirovun adına olmalıdır".

Tanınmış idman yazarı Natiq Muxtarlı Fazil Mustafaya tam dəstək verdi: "Onun ideyası tam reallığı əks etdirir. Biz artıq sovet tənəkküründən qurtulmalıyıq. Sovet tənəkkürünə görə, xidmətləri olan şəxs yalnız öldükdən sonra adı əbədləşdirilirdi. Amma müasir dünyada yanaşma fərqlidir. İnsanlara xidmətlərinə görə sağlığında qiymət verirlər. Qurban Qurbanovun Azərbaycan futbolunun inkişafındakı xidməti ölçüyəgəlməzdir. Onun adına stadion niyə olmasın ki? Bu, futbolun inkişafı üçün əlavə stimül olar. İctimaiyyət bu ideyanı ikiəlli qəbul edər. Hökumət deyil ki, Qurban Qurbanovun adı Ağdamda tikiləcək stadionla verilsin. Başqa alternativlər də mümkündür. Məsələn, elə doğulduğu Zaqatalada da stadionun onun adını vermək olar. Və ya Bakıdakı stadionlardan biri Qurban Qurbanovun şərəfinə adlandırılabilir. Və ya Qurban Qurbanov adına Futbol Akademiyası da yaratmaq olar. Qurban Qurbanov işi, xidməti ilə bu şöhrəti

haqq edib. Azərbaycan futbolunu bütün Avropada şöhrətləndirən şəxsin adına stadion, akademiya mütləq olmalıdır".

İdman mütəxəssisi Kənan Məstəliyev dedi ki, bu baş tutarsa, hər kəsə stimül olacaq: "Qurban Qurbanovun adının yeni tikiləcək stadionla verilməsi ideyasını müsbət qəbul edirik. O buna layiqdir, layiq olduğunu çoxdan sübut edib, hər keçən gün də etməkdə davam edir. Qurbanov təkcə Ağdam yox, ümumilikdə Azərbaycan futbolunun canlı əfsanəsidir. Düşünürəm ki, sağlığında bu cür dəyər verilməsi çox böyük diqqət və hörmət əlaməti olardı. Bir rayonun, bir şəhərin, bir elin öz klubunun əfsanəsinə sahib çıxması möhtəşəm addımdır".

AFFA-nın Mətbuat və İctimaiyyətlə Əlaqələr Departamentinin rəhbəri Elnur Məmmədli isə klubların ad seçimində müstəqil olduqlarını qeyd etdi: "Qurban Qurbanov Azərbaycan futbol tarixində böyük iz buraxmış məşqçimizdir və indi də uğurlu fəaliyyətini davam etdirir. "Qarabağ"ın bütün uğurları məhz bu məşqçinin adı ilə bağlıdır. Onun Azərbaycan futbolundakı yerini, çəkisini izah etməyə ehtiyac yoxdur. Stadionun adına gəlincə isə klublar müstəqil idman qurumlarıdır və onlar ad seçimində sərbəstdirlər".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN 2015-ci ildə ləğv olunub - red.) İstintaq Baş İdarəsinin keçmiş rəisi, hazırda həbsdə olan Mövlam Şixəliyevin ailə üzvləri - oğlu Elgün Şixəliyev, qızı Samirə Əliyeva və həyat yoldaşı Aybəniz Şixəliyeva Nərimanov Rayon Məhkəməsinə 2 ayrı-ayrı şikayət ünvanlayıb. Şikayətlərdən biri "müvəqqəti təminat tədbiri" qərarının verilməsi ilə bağlıdır.

Digər müraciət isə icra məmurlarının hərəkətlərinin qanunsuz hesab edilməsi tələbini əhatə edir.

Məhkəmə Mövlam Şixəliyevin ailə üzvlərinin "müvəqqəti təminat tədbiri" qərarının verilməsi ilə bağlı müraciətlərinə baxıb və artıq rədd edib. Hesab edib ki, müraciətlərin qanuni əsası yoxdur.

Nərimanov Rayon Məhkəməsindən "Yeni Müsavat"a bildiriblər ki, Şixəliyevlərin digər şikayətinə yaxın günlərdə baxılacaq.

Mövlam Şixəliyevin cinayət işi üzrə 36 zərərçəkəndən biri Hüseyn Səfərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, Mövlam Şixəliyev hər vasitə ilə cinayət yolu ilə əldə etdiyi, xüsusi müsadirəyə götürülmüş əmlaklarını qorumağa çalışır: "Bu həm də ondan xəbər verir ki, Mövlam Şixəliyev həbsdə olduğu ötən illərdə islah olunmayıb. O, cinayət yolu ilə əldə etdiyi əmlakları əlində saxlamaq üçün hər vasitəyə əl atır. Həmin əmlakların bir qismini oğlu Elgünün, qızı Samirənin, arvadı Aybənizin adına rəsmiləşdirib. Əslində Mövlam Şixəliyevin ailə üzvləri də cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlakların ləqəlləşməsinə iştirak ediblər. Baş Prokurorluğa Mövlam Şixəliyevin ailə üzvlərinin cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlaklarının ləqəlləşməsinə iştirak etdiklərinə görə barələrində cinayət işi başlanmasa da müraciət etmişik. Digər tərəfdən də Bakı Hərbi Məhkəməsinin hökmü ilə təsdiqlənib ki, Mövlam Şixəliyevin xüsusi müsadirəyə götürülmüş varidatını o, biz zərərçəkənlərə qarşı vəzifəsindən sui-istifadə etməklə, müəssisə şəkli cinayətkar qrup yarat-

maqla əldə edib. Buna görə də məhkəmə Mövlam Şixəliyevin 12 il azadlıqdan məhrum edilməsi hökmü ilə yanaşı, biz zərərçəkənlərin mülki iddialarını da təmin etdi. Hökm 2021-ci ilin sentyabrında çıxsa da, hələ də mülki iddialar üzrə bizə vurulmuş ziyanın ödənilməsi mümkün olmayıb. Çünki Mövlam Şixəliyev süni şəkildə məhkəmə proseslərini uzatmaqla məşğuldur. Nərimanov Rayon Məhkəməsinə ailə üzvləri adından verdiyi "müvəqqəti təminat tədbiri" qərarının verilməsi üçün müraciət də buna hesablanmışdı. Məhkəmə qərarının icrasını süni şəkildə uzatmaq niyyəti daşıyırdı. Nərimanov Rayon Məhkəməsinin hakimləri Mövlam Şixəliyevin qanunsuz müraciətini rədd ediblər. Bundan başqa, Ali Məhkəmədə keçirilən proses 1 ilə yaxındır ki, Mövlam Şixəliyevin oyunbazlığı üzündən uzanır. Gah Ali Məhkəməyə sifariş göndərir ki, onu İstintaq Təcridxanasına köçürməsinlər, birbaşa 9 sayılı Cəzaçəkmə Müəssisəsindən prosesdə iştirakı təmin edilsin. Gah da onunla bərabər məhkum olunan qrup üzvlərinə heç bir qanuni əsası olmayan vəsatətlər verir. Başqa bir prosesə isə vəkiliyi göndərmir və bu minvalla Ali Məhkəmədə 1 dəfə də olsun proses baş tutmayıb. Mövlam Şixəliyev hüquqdan sui-istifadə edir. Onun bu oyunbazlığından Məhkəmə-Hüquq Şurasına da müraciət ünvanlamışıq".

Hüseyn Səfərov bildirib ki, Mövlam Şixəliyevin ailə üzvləri ləqəlləşmə cinayətində iştirak etdikləri üçün barələrində cinayət işi başlanmalıdır.

Həbsdəki general məhkəməyə 6 şikayət verdi - 3-ü rədd olunub

Zərərçəkən: "Onun bu oyunbazlığından Məhkəmə-Hüquq Şurasına da müraciət ünvanlamışıq"

Qeyd edək ki, ötən il Ali Məhkəmənin cinayət kollegiyasına Mövlam Şixəliyev və onunla birgə məhkum olunmuş MTN-in İstintaq İdarəsinin şöbə rəisləri - Sahib Ələkbərov, Yasin Məmmədov və Vüsal Ələkbərovun barələrindəki Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin qərarından kasasiya şikayətləri daxil olub. Şikayət hakim Nazim Mövsümovun icraatına verilib. Hər 4 şəxs kasasiya şikayətlərində barələrindəki hökmün ləğv olunmasını, onlara bəraət verilməsini, müsadirəyə götürülmüş əmlaklarının geri qaytarılmasını tələb edib. Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin

qərarından prokuror və iş üzrə zərərçəkənlər də narazıdır. Qeyd edək ki, Bakı Apelyasiya Məhkəməsi 2023-cü ilin aprelində Mövlam Şixəliyev və nazirliyin istintaq idarəsinin rəis müavini, 1-ci şöbənin rəisi Yasin Məmmədov, istintaq idarəsinin 2-ci şöbəsinin rəisi polkovnik Vüsal Ələkbərov və istintaq idarəsinin metodiki yardım və kriminalistika şöbəsinin rəis müavini Sahib Ələkbərova bağlı hökmdən verilmiş protest və şikayətlər üzrə qərar vermişdi. Qərara əsasən, Bakı Hərbi Məhkəməsinin hökmü qüvvədə saxlanılıb. Hakim İlqar Murquzovun səsləndirdiyi qərara

əsasən prokurorun verdiyi protest və tələflərin şikayətləri əsassız hesab olunaraq rədd olunmuşdu.

Dövlət ittihamçısının, zərərçəkənlərin narazı qaldığı hökm 21 sentyabr 2022-ci ildə, Bakı Hərbi Məhkəməsinə çıxarılıb. Həmin hökmə əsasən, 12 il azadlıqdan məhrum olunan Mövlam Şixəliyevin general-mayor rütbəsi alınması üçün dövlət başçısına təqdimat göndərilib. 2023-cü ilin aprelində isə Mövlam Şixəliyev general-mayor, digərləri polkovnik rütbələrindən məhrum edilməklə əsgər rütbəsinə endiriliblər. Bakı Hərbi Məhkəməsi-

nin hökmünə əsasən, keçmiş şöbə rəislərindən Vüsal Ələkbərov 11 il 2 ay, Yasin Məmmədov 10 il 6 ay, rəis müavini Sahib Ələkbərov isə 8 il azadlıqdan məhrum edilib.

İş üzrə ibtidai istintaq zamanı Mövlam Şixəliyev və ailə üzvlərinin - həyat yoldaşı Aybəniz Şixəliyeva, oğlu Elgün Şixəliyev, qızı Samirə Əliyevanın adına olan, 7 milyon manatdan çox dəyəri olan əmlakların üzərinə həbs qoyulmuşdu.

Zərərçəkənlər vaxtilə MTN-də onlardan və yaxınlarından hədə-qorxu ilə alınmış pulların geri qaytarılması tələbi ilə Bakı Hərbi Məhkəməsinə də baş tutan prosesin əvvəlində mülki iddialar qaldırmışdılar. Bununla yanaşı, Mövlam Şixəliyevin ailə üzvlərinin də cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlakların ləqəlləşməsinə iştirak etdiklərinə görə cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmaları üçün vəsatətlər çıxış etmişdilər. Məhkəmə vəsatətləri baxılmamış saxlasa da, zərərçəkənlərdən mülki iddia qaldırmış 16 nəfərin iddiasını təmin edib. Ümumilikdə isə zərərçəkənlər Mövlam Şixəliyev və hər 3 polkovnikin daha ağır cəzalara məhkum edilmələrini də tələb edirlər.

Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Ailəsini öldürən Əhmədlə bağlı ekspertiza rəyi bu həftə açıqlana bilər

Azad İsayadə: "Bir neçə ekspertin kollegial rəy verməsi də mümkündür"

Ailə üzvlərini xüsusi amansızlıqla qətlə yetirən Əhməd Əhmədovun atası ilə birgə görüntüləri yayılıb. İçki süfrəsi arxasında əyləşərkən qeydə alınan anları Əhmədin atası çəkib.

O da məlum olub ki, Əhməd Əhmədov xəstəliyi ilə əlaqədar həkimin yazdığı dər-

manları da qəbul etməmiş. Bu məlumatı Əhmədovların ailəsinin yaxınları açıqlayıb: "2 gün əvvəl Əhmədin atası Mehmanla bir yerdə idik. Mənə dedi ki, Əhməd dərmanlarını atdır. Dedi ki, həkimlə danışmışam, aparıb Mərdəkan-dakı xəstəxanaya qoyacam".

Məlumdur ki, Əhməd Əhmədov ailəsindən ayrı yaşayıb, subay olub. Amma ailəsi Əhmədə kömək edib. Gündəlik 25-30 manat pul veriblər. Maşın ayırıblar ki, taksi fəaliyyəti ilə məşğul olsun. Onun psixoloji durumunun təyini olunub. **Tanınmış psixoloq Azad İsayadə** ekspertiza ilə bağlı "Yeni Müsavat"a verdiyi açıqlamasında deyib ki, ekspertiza Əhməd Əhmədovun anlaşıqlı olub-olmamasını müəyyən etməlidir.

Xatırladaq ki, Xətai rayonunda 1972-ci il təvəllüdü Mehman Əhməd oğlu Əh-

mədovun, 1977-ci il təvəllüdlü PİKƏ BƏDƏL qızı Əhmədovanın və 2015-ci il təvəllüdlü Mehman Mehman oğlu Əhmədovun kəsicə alətlə qətlə yetirilməsi barədə polis məlumatı daxil olub. Qətlə törətməkdə şübhəli bilinən 1999-cu il təvəllüdlü Əhməd Mehman oğlu Əhmədov polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb. Bundan sonra Əhmədovun 1997-ci il təvəllüdlü bacısı Elmira Mehman qızı Əhmədovanı və onun beş yaşlı qızını da eyni üsulla qətlə yetirməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib. Faktla bağlı Xətai Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.2.4 (xüsusi amansızlıqla qəsdən adamöldürmə) və 120.2.7-ci (iki və ya daha çox şəxsi öldürmə) maddələri ilə cinayət işi başlanıb, Əhməd Əhmədov prokurorluğun qərarı ilə iş üzrə şübhəli şəxs qismində tutulub. Onun barəsində dörd ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Ukrayna Müdafiə Nazirliyinin Baş Kəşfiyyat İdarəsinin rəisi Kirill Budanov rusiyalı müxalif siyasətçi Aleksey Navalnının qan laxtalanmasından (tromb) öldüyünü bildirib. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, Budanov Kiyevdə keçirilən “Ukrayna. İl 2024” forumunda yerli jurnalistin sualını cavablandırır. O, bu məlumatı “az-çox təsdiqlənmiş” adlandırır. Qeyd edək ki, Rusiyanın dövlət televiziya kanalı da öz mənbələrinə istinadən bu məlumatı yaymışdı. Budanov Navalnının ölüm səbəbi haqda danışarkən deyib: “Sizi məyus edə bilərəm, amma bildiyimiz odur ki, o, həqiqətən də qan laxtalanmasından ölüb. Bu, az-çox təsdiqlənib. Bu məlumat internetdən götürülməyib, təəssüf ki, təbii ölüm baş verib”. Bu açıqlama Navalni tərəfdarlarının etirazına səbəb olub.

Navalnının Korruptsiyaya Qarşı Mübarizə Fondundakı (FBK) tərəfdarları və arvadı Yuliya onun öldürüldüyünü bildiriblər. FBK siyasətçinin ölümü ilə bağlı məlumat verənə 100 min avro vəd edib. FBK-nın rəhbəri Mariya Pevçix “Twitter”də Budanovun sözlərini bir cümlə ilə şərh edib: “O, yalan danışır”. Navalni fevralın 16-da Arktika Dairəsindən kənarda yerləşən Yamalo-Nenets Muxtar Dairəsindəki xüsusi rejimli islah koloniyasında dünyasını dəyişib. Siyasətçinin 47 yaşı var idi. Yan-

manın nəticələrinə əsasən səlahiyyətli tərəflər tərəfindən hazırlanan tibbi rəydə Navalnının ölümünün təbii olduğu qeyd edilib. Navalnının silahdaşları və ailəsi təkrar ekspertizanın aparılıb-apanılmayacağı ilə bağlı açıqlama verməyib.

Navalnının cənəzəsi artıq anası Lyudmila Navalnayaya təhvil verilib. Siyasətçinin mətbuat katibi Kira Yarmış bildirib: “Navalnının meyitinin anasına qaytarılmasını tələb edən hər kəsə təşəkkür edirik. Lyudmila İvanovna Salexarddadır. Dəfn hələ qarşıda-

Azərbaycanlı dostaq yoldaşı

Navalini haqda nələr dedi - açıqlama

Alekseyin məhbus yoldaşı Nəriman onun başına gətirilənlərdən danışdı; Ukrayna Navalni tərəfdarlarını ayağa qaldırdı; mərhum siyasətçinin tərəfdarları və xanımı isə düzgün məlumat verənə 100 min avro vəd edib

Nəriman Osmanov

dır. Səlahiyyətli tərəflər tərəfindən hazırlanan tibbi rəydə Navalnının ölümünün təbii olduğu qeyd edilib. Navalnının silahdaşları və ailəsi təkrar ekspertizanın aparılıb-apanılmayacağı ilə bağlı açıqlama verməyib.

məhbus Osmanov deyib ki, dostaq Navalni ilə danışmaq yasaq olunmuşdu. Onun sözlərinə görə, Navalni aclıq aksiyası keçirəndə onun yanına bir dostaq yerləşdiriblər və sonradan guya açıq verən xəstəsidir adı ilə tibb məntəqəsinə aparıblar. Bununla Navalnıda verəmə yoluxa biləcəyi şübhəsi yaranıb, psixoloji təzyiq etmək məqsədi güdüblər. Lakin Nəriman bunun qurama olduğunu Navalniyə çatdırıb.

Navalnının aclıq elədiyi günlərin birində səhər-səhər həbsxananın təsərrüfat işlərinə cavabdeh şəxslər yarım torba kolbasa gətirərək tavana qızartmağa başlayıblar ki, otağa iy yayılsın və siyasətçinin hövsələsi darılsın. Osmanov onu da deyib ki, stasionar müalicədən qayıdandan sonrakı ilk üç gündə Navalni yatmağa qoymayıblar.

Onunla yanaşı çarpayıda həbsxana iyerarxiyasında ən aşağı təbəqədən sayılan bir məhbus yerləşdiriblər. Həmin məhbus çürbəcür səslər çıxarıbmış və onun bütün bunları həbsxana rəhbərliyinin göstərişi ilə etdiyini hamı başa düşürmüş.

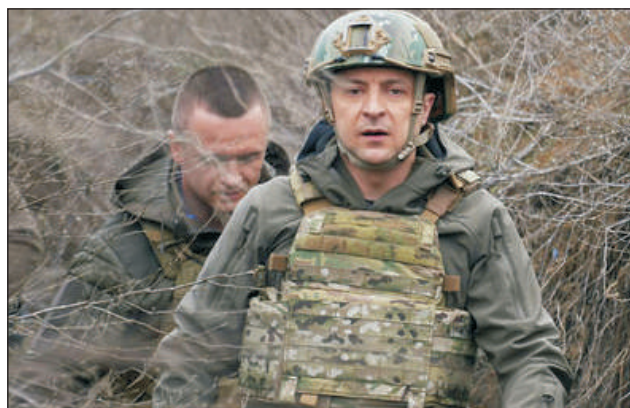
Bununla belə, Navalnının şəxsiyyəti haqda danışarkən, onun rus millətçisi olduğunu deyənələr var. Bildirilir ki, müxalifətçi qeyri-ruslara münasibətdə şovinist baxışları ilə seçilib. O, 2008-ci ilin avqustunda Gürcüstanın Cənubi Osetiya və Abxaziya bölgələrinin Rusiya tərəfindən işğal edilməsində dəstəklənmiş, gürcüləri “gəmiricilər” adlandırmış, “Bütün gürcülər dərhal Rusiyadan qovulmalıdır!” demişdi. Türkmənstanda, Tacikistanda, Qazaxistanda, Özbəkistanda və Qırğızı-

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Zelenskidən yeni əks-hücum anonsu - bu il dönüş nöqtəsi olacaq...

Müharibənin üçüncü ili başladı, Ukrayna lideri etiraf etdi ki, rus ordusu ilə qüvvələr 7:1 nisbətindədir və say üstünlüyünə malik olmasalar, yeni ərazilər itirəcəklər; prezident ilk dəfə nə qədər əsgərinin həlak olduğunu da açıqlayıb - ekspert təhlili

“Rusiya prezidenti Vladimir Putin 2019-cu ildə Donbasda atəşkəsə çağırırmışdı”. “Yeni Müsavat” bildirir ki, Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski “Ukrayna. 2024” forumunda çıxışında deyib. Onun sözlərinə görə, 2019-cu ildə Parisdə keçirilən “Normand dördlüyü” sammitində şəxsi görüşü zamanı Putin ondan Ukraynanın cənub-şərqində atəşkəsin əldə edilməsini istəyib: “Mən ona dedim ki, Minsk razılaşmaları işləmir, çünki qoşunların təmas xətti nə çəkilməsi ideyasının özü işləmir. O, daim atəşkəs məsələsini gündəmə gətirirdi. Dedim ki, biz hələ 20 il dondurulmuş münaqişə vəziyyətində olacağıq ki, bu da müharibənin bitmədiyini göstərir. Bu barədə danışdıq”. Onun sözlərinə görə, Ukrayna münaqişənin nizamlanması ilə bağlı planını İsveçrədəki ikinci konfransda Rusiya tərəfinə təqdim edəcək. Ölkə lideri silahlı qüvvələrdə canlı qüvvə sarıdan çatışmazlıqların olduğunu bildirib. “Rusiya ordusu ilə qüvvələr 7:1 nisbətindədir. Rusları geri çəkmək üçün qüvvələr nisbəti 1:1,5 olmalıdır. Canlı qüvvə itirmək strateji baxımdan çox vacibdir”, - deyərək bildirib. Zelenski etiraf edib ki, Ukrayna say üs-

tünlüyünə malik olmasa, ərazilərini itirməkdə davam edəcək. “100 metr, 50 metr itirəcəyik”, - deyərək qeyd edib.

Zelenski davam edən müharibə fonunda isə bu il dönüş nöqtəsi adlandırır. “Düşünürəm ki, bu, ən zəif məqamdır. Sarsıdıcı məqam iki il əvvəl fevralın 24-ü idi. İndi bizim birliyimiz üçün ən çətin məqamdır. Əgər biz ortaqlarımızla və daxildən dağılacaq, onda bu, ən zəif an olacaq. Hələ ki bu baş verməyib”, - o bildirib. Ukrayna lideri anons edib ki, yeni əks-hücum hazırlayırlar və plan mövcuddur. “Aydın planımız var, detalları açıqlaya bilmərəm, buna hüququm yoxdur. Bu

plan rəhbərliyin dəyişməsi ilə bağlıdır, bəli, müəyyən dəyişikliklər var”, - deyərək Zelenski bildirib. Prezident indiyə qədər 31 min ukraynalı əsgərin həlak olduğunu deyib: “Bu müharibədə 31 min Ukrayna əsgəri həlak olub. Putin və onun fırıldaqçı çevrəsinin dediyi kimi 300 min yox, 150 min yox. Amma bu itkilərin hər biri bizim üçün böyük itkidir. Eyni zamanda 180 min rusiyalı həlak olub. Onların nə qədər itkin düşdüyünü bilmərəm, amma bilərəm ki, yaralılarla birlikdə 500 minə qədər adam var”.

Qeyd edək ki, tərəflər saşvashın üçüncü ilinə start veriblər. Belə vəziyyətdə son mə-

lumata görə, Rusiya Silahlı Qüvvələri Ukraynanın Rəbətino yaşayış məntəqəsinə daxil olub və hücum əməliyyatlarını davam etdirir. Zaporozhye vilayətinin qubernatoru vəzifəsini icra edən Yevgeni Balitski deyib ki, cəbhədə vəziyyət kökündən dəyişib. Lakin Böyük Britaniyanın sabiq baş naziri Boris Conson hələ də inanır ki, Putinin Krimdəki mövqeyi zəifdir və Qərbin Ukraynaya lazımi silahlarla dəstək verməyə davam etməsi təqdirdə yarımadanın geri qaytarılması tamamilə realdır. Avropa Xarici Əlaqələr Şurasının hərbi analitiki Qustav Qressel isə hesab edir ki, Rusiya Ukraynaya qarşı müharibədə təxminən 2027-2028-ci ilə qədər dayana biləcək. “Nyu-York Tayms” məlumat yayıb ki, müharibədə 70 minə yaxın ukraynalı hərbi həlak olub, 100-120 min nəfər isə yaralanıb.

Siyasi təhlilçi Asif Nərimanliya görə, bu müddətdə Rusiya istədiyinə tam nail ola bilməyə də, proqnozlaşdırıldığı, xüsusilə Qərb mediasının təqdim etdiyi kimi məhv

olmadı, ruslar da küçələrə çıxıb Putini devirmədilər: “Müharibənin qalib tərəfi isə hələ də ABŞ-NATO cəbhəsidir, xüsusilə “beyin ölümü keçirdiyi” deyilən Şimali Alyansın dirildilməsi baxımından... Ukraynada həqiqətənmi ABŞ və Rusiya döyüşür, yoxsa bu müharibə hər iki tərəfin iştirakı ilə yeni dünya nizamının qurulması üçün başlanıb? Bu sual hələ də açıq qalır, çünki proses tamamlanmayıb. Sadəcə, müharibənin ilk günü “Ukraynanın poliqona çevrildiyini” demişdik və etirazla qarşılanmışdı. Bu gün mənzərə o qədər də fərqli deyil. Və bu, nə Ukrayna xalqının, nə də problemi miras alan Zelenskinin günahı deyildi. Bu, geosiyasi plan idi və Ukrayna hesablaşma meydanı olaraq seçilmişdi”.

Ekspertin fikrincə, Rusiyanın Ukraynaya hücumu düz məntiqdən kənarda idi: “Ukraynanın NATO-ya üzvlüyünün çətinliyi, ən azı orta perspektivdə mümkün-süzlüyünü Vaşinqtonda da, Moskvada da bildirdilər. Məsələ NATO-nun Rusiya sərhədlərinə yaxınlaşmasından

ibaret deyil. İttifaq illərdir Şərqi Avropanın şərq sərhədi boyunca yerləşib. Donbas məsələsinin Rusiyanın istəyinə uyğun olan Minsk razılaşması çərçivəsində həlli imkanı heç olmadığı qədər yetişmişdi. Hücumdan öncə Makron və Şolts Zelenski ilə “yüksek status” üzərində razılaşmış, Fransa prezidenti hətta Moskva-Kiyev danışıqlarından müzakirə olunan Ukraynanın “neytral status”u təklifini də Kremlə aparmışdı. Putinin ABŞ-Rusiya qarşıdurmasında Qərb cəbhəsini, həm də NATO-nu Paris və Berlin üzərindən bölmək imkanı gəniş idi: Donbas separatçılarına “yüksek status” ala, qoşunlarını sərhədinə yığdı Ukraynanın “neytral status”unu Makron və Şoltsun dəstəyi ilə əldə edə, ABŞ-in Avropadakı təsirinə ciddi zərbə vura, hətta “genişlənməsini” təhlükə olaraq gördüyü NATO-nu daxildən parçalaya bilərdi. 22 fevral - Donetsk və Luqansk separatçıların “müstəqilliyinin” tanıdığı günə qədər Rusiyanın diplomatik cəbhədə əli güclü idi və düz məntiqə Moskvada kartların qarışmasına imkan verməməli idi. Putin üstünlüyünü qurban verdi və Şoltsla Makronu masada tərk edib, açıq şəkildə Baydenin əlinə oynadı”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Teleaparıcıların etik davranışı məsələsi yenidən gündəmə gəlib. Bu dəfə aparıcı meyxanaçıya verdiyi suallara görə sosial şəbəkələrdə tənqid olunub (Axşam.az).

Bildirilir ki, meyxanaçı Rüfət Nasosnu "Rəngarəng səhər" verilişində qonaq olub. Meyxanaçı övladlığa uşaq götürmək istəmədiyini söyləyib: "Allah insana ya yaxşısını verir, ya da ondan yaxşısını. Verər nemətdir, verməz hikmətdir".

Proqramın aparıcısı Zaur Nəbioğlu R.Nasosnudan "Fəni həyatdır, istəməzsən sən və ya xanımın dünyanı dəyişəndə tabutunuzun, məzarınızın başında bir övlad kimi göz yaşı axıtsın", - deyər soruşub.

Rüfət sualı cavablandırmağa çalışıb: "Heç kimin ölüsü yerdə qalmır. Bu günə kimi eşitməmişəm ki, kiminsə meyiti yerdə qalıb". Zaur onun sözlərini "Kimsəsiz məzarlıqlar var" fikrini səsləndirərək kəsib.

Meyxanaçı isə nitqinə belə davam edib: "Elə dövrüdür ki, özündən sonra vəsait qoydun səni dəfn edə-cəklər. İkincisi də istəyir Vəşinqtonda, Ağ Evin qabağında, istəyir Müşfiqabaddan çıxanda, çöllükdə basdırınsınlar. Əsas o biri dünyada cavab verməkdir. 46 yaşım var. İnsan arzuları ilə bilinir. İnsanı danışdır, arzusu nədirsə, o da o boydadır. Mənim ən böyük arzum ata olmaq deyil. Ən böyük arzum yaxşı övlad olmaqdır. Öz atama yaxşı övlad olmağı bacarmadım, amma anama oldum. Onun problemi yoxdur. Nə bacarımsa, edirəm".

Daha sonra isə aparıcı Rüfətdən "Qorxursan ananı itirməkdən", - deyər soruşub. Meyxanaçı sualı "Kim qorxmaz ki? Ancaq həyat belədir, gerek insan özünü hər şeyə hazırlasın. Bilmək olmur, kim-kimdən əvvəl ölər", - şəklində cavablayıb.

Aparıcının verilişin qona-

ğına bu cür suallar ünvanlanması sosial media izləyiciləri tərəfindən müzakirə olunub və onu buna görə tənqid ediblər. İzləyicilər Zaurun suallarını qeyri-etik kimi qiymətləndiriblər.

Qeyd edək ki, daha əvvəl "7 tamam" proqramında aparıcı Nanə Ağamaliyeva Rüfətdən niyə övladının olmadığını soruşmuşdu.

Bes teleaparıcı efirdə qonağa etik çərçivədən kənar hansı sualları verə bilməz? Bəlkə onlara arada mütəxəssisin iştirakı ilə etik davranış kursu keçmək lazımdır? Yaxud "ustad dərsi".

Mövzu ilə bağlı teleəməkəş, professor Qulu Məhərrəmli "Yeni Müsavat"a danışib. Ekspert təəssüflə qeyd edib ki, verilişlərdə bu cür hallara tez-tez rast gəlir: "Xüsusən şou proqramlarına dəvət olunmuş qonağa sürpriz, etikadan kənar suallar verilir ki, bu da, əlbəttə, müəyyən dərəcədə narazılıq yaradır.

Prinsipcə, sual vermək bir yaradıcılıq işidir. Sualın konkret məqsədi olur, sual o məqsədlə verilir ki, ona cavab alınsın. Yox, əgər sual verməyi də şouya çevirirlərsə, artıq başqa çalarlar özünü göstərməyə başlayır.

İlk növbədə verilişə dəvət olunmuş adamın şəxsiyyətinə, ailə həyatına, açıqlanması uyğun olmayan mövzularla bağlı sual verilməsi etik deyil. Sualları var ki, hər hansı mövzuya münasibət bildirmək üçündür və yaxud şəxsin uğurları və yaxud uğursuzluqları ilə bağlıdır. Ümumiyyətlə, sual verəndə müəyyənləşdirmək lazımdır ki, məqsəd nədir, siz şəxsi sənətkar kimi təqdim edirsiniz, ya onun portretini çərməyə çalışırsınız, ya şəxsi həyatı ilə bağlı onu verilişə dəvət etmisiniz. Təbii ki, bütün bun-

Aparıcı efirdə hansı sualları verə bilməz? - rəylər

Etik davranış problemi ciddiləşir; **ekspert:** "Nə qədər "ustad dərsi" keçirməyə çalışsaq da, onların beyni artıq o cür formalaşmış, ona görə də..."

larla bağlı verilişə dəvət olunan adama bilgi verilməlidir, yeni adam əvvəlcədən məlumatlı olmalıdır ki, ona hansı mövzuda suallar veriləcək. Üstəlik, adam ictimai fiqur deyilsə, cəmiyyətdə ictimai yükü yoxdursa, onun cavabdeh olmadığı, ona aid olmayan məsələlərlə bağlı sualların verilməsi etik sayılır.

Sözün birbaşa mənasında müəyyən əxlaqi, etik nöqtələr var ki, onunla bağlı suallar verərkən düşünmək və həssas olmaq lazımdır.

İndi həmin aparıcılara nə qədər "ustad dərsi" keçirməyə çalışsaq da, düşünmək la-

zımdır ki, onların beyni konstruksiya olaraq artıq o cür formalaşmış. Yaxşısı odur ki, onlar əvvəl bu dərsləri keçib öyrənsinlər, sonra efirə çıxsınlar. Çünki bir adamın beyni, zehni, düşüncəsi "kö-tükləşəndən" sonra onu bərpə etmək çətin olur.

Çox təəssüf edirəm ki, bu tip suallar çox zaman sensasiya, qalmaqal qopartmaq xətrinə verilir və bu da hesab edirəm ki, sözün həqiqi mənasında nə aparıcıya, nə də həmin verilişə ciddi şöhrət qazandırır".

Yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbilov isə qeyd edib:

"Verilişlərdə istər qonaq, ekspert, tamaşaçılar, istərsə də öz problemlərini efirə daşıyan, başqalarına yükləyən, heç nə etmədən varlanıb, bu problemini həll etmək istəyən, arvadı ilə aralarında olan gərginliyi yumşaltmaq istəyən şəxslər əgər rəva bilirlərsə, əlbəttə ki, onlara istənilən sualı vermək olar, təbii ki, müəyyən etik çərçivələri gözləmək şərti ilə.

Məlum məsələdir ki, indi aparıcılar çalışır ki, reyting qazansınlar, çünki indi Azərbaycanda hazırda 10-a yaxın müstəqil televiziya kanalları var və etiraf edək ki, xeyli say-

da maraqlı verilişlər hazırlanır, tamaşaçılar oturub onları maraqla izləyirlər, bu baxımdan artıq digər ölkələrin kanallarına o qədər də maraq göstərmirlər. Yeni artıq daha çox milli məhsula baxmağa çalışırlar. Bu zaman teleaparıcılar sosial mediada olan estetikani televiziyalara daşıyırlar. Bu nə dərəcədə doğrudur, onu konkret olaraq demək çətin, amma reyting və daha çox tamaşaçı qazanmaq baxımından qəbulolunandır. Necə olur ki, tamaşaçı sosial şəbəkələrdə şit süljetlərə baxa bilir, amma televiziya-da bunun mədəni formada təqdim edəndə, o saat hamı televiziyanın üzərinə düşür? Biz illərlə tamaşaçıları efirlərə qaytarmaq üçün müxtəlif formatlar təklif etdik, amma tamaşaçı bunu qəbul etdimi? Əlbəttə ki, yox. Tamaşaçı qalmaqal, dava, ekspertlər arasında gərginlik istəyir və yaxud tele-aparıcılarla gələn qonaqlar arasında beyin düşüncəsi davası, hətta konflikt istəyir. Bu baxımdan televiziya-da bəzən bizə qeyri-etik görünən, amma əslində normal olan suallar verilir bilər.

Əlbəttə ki, yaxşı olardı ki, tele-aparıcılar şəxsi həyatla bağlı məsələlərə getməsinlər. Və yaxud efirdə hansısa müğənni ilə şit zarafat etmək, onu qaldırıp öpmək və yaxud bu kimi qeyri-etik hərəkət etmək düzgün deyil. Bunu etmək istəyən gedib öz evində və yaxud otellərdə etsin. Yəni, minlərlə tamaşaçının hansı ki, onların arasında uşaq, yaşlı, qoca var, bunu etmək olmaz. Dəyərlərimizi bu qədər adıləşdirmək yolverilməzdir".

□ **Xalidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"**

Bu gündən ilaxır çərşənbələr başlayır

Su çərşənbəsinin unudulan və yaşadılan adətləri

Azərbaycanda bu il Novruz çərşənbələri fevral ayından başlayır. Beləliklə, Novruz bayramının ilk çərşənbəsi olan - Su çərşənbəsi fevralın 27-si tarixinə təsadüf edir. Od çərşənbəsi isə martın 5-i, Yel çərşənbəsi martın 12-si, ilaxır çərşənbə olan Torpaq çərşənbəsi isə martın 19-da qeyd ediləcək. Novruz bayramı axşamı martın 20-sidir.

Adətdən Su çərşənbəsinə başlayaraq evlərdə Novruz bayramına hazırlıqlar başlayır. Bəzi inanclara görə, kainat 4 ünsürdən yaranıb - su, od, külək, torpaq. Məhz Novruz qədər 4 çərşənbənin qeyd olunması da bu inancla bağlıdır. Su çərşənbəsində su və su mənbələri təzələnilir, canlanma yaranır.

Bu çərşənbəni bəzən "Yalançı", "Əzəl çərşənbə", "Sular Novruzunda" da adlandırılır. Xalq arasında "əvvəl çərşənbə", "gözlə çərşənbə", "sular Nov-

ruz", "gül çərşənbə" kimi də tanınır.

Hər bir çərşənbənin öz adət-ənənəsi olduğu kimi Su çərşənbəsinin də özünəməxsusluğu var. Folklorşünaslar qeyd edir ki, Su çərşənbəsinin tarixi çox qədimlərə gedib çıxır, bunu da kainatın yaradılışı ilə

də əlaqələndirirlər.

Suyun təzələnməsi kimi anlaşıldığından, həmin gün bütün mərasimlər su ilə bağlı olur. İnsanlar həmin gün sübh tezdən axar suyun üstünə gedir, üstündən atılır. Bu o deməkdir ki, insanlar yeni suyu qarşılayır, xəstəliklərdən azad ola-

caqlarına, dər-dəbələlərinin bu su ilə gedəcəyinə inanırlar.

Su çərşənbəsi ilə bağlı unudulmaqda olan adətlərdən biri də budur ki, çərşənbə axşamı qızlar saçından kəsib axan çaya atırmış ki, bütün arzuları çin olsun. Axar çaydan götürilən suyu quyulara, ağac-

ların dibinə, evlərə səpərmişlər ki, həmin il ruzili-bərəkətli olsun.

Digər adətlərdən biri də Su çərşənbəsində səhər tezdən axar sudan, bulaqdan, çaydan və ya arxdan "lal su" (dilsiz su) götürülməsidir. Bu suyu qablara qoyarlar, axşam qızlar toplanar, hər biri öz bəxti üçün üzünü saçına sürtüb suya atar. Üzük qabın kənarına toxunub cingildəyər. İnam və etiqlərə görə, üzük neçə dəfə cingildəsə, o qızın da bəxti o sayda il sonra açılır.

Su çərşənbəsi ilə bağlı unudulmuş inanclardan bir neçəsi aşağıdakılardır:

- Su çərşənbəsində evin damına buğda atırlar ki, bərəkət artıq olsun;

- Un çuvalının ağzını açıq qoyurlar ki, bərəkət paylanan-da bağlı qalması;

- Axar suyun qabağını kəsmək olmaz. Kəssən, sənə xə-tər toxunar. Bu da qədim azərbaycanlı atamızın suyu mü-qəddəs görməsinə dəlalət edir;

- Çərşənbə tonqalı yanib qurtarandan sonra onun dövrəsinə üç cızıq çəkərlər. Deyir-mişlər ki, əgər belə etməsən, sənə xə-tər toxuna bilər. Evnin

də bərəkəti dağılar. Bu da qədim babamızın torpaq və suya olduğu kimi, oda da müqəddəs baxmasına bir işarədir;

- Bayram axşamı baltanı götürüb bir-bir ağacların kötüyünə vururlar. "Hə, yatmısan, oyan, bərəkət payını götür dəyərlər";

- Əvvəllər su üstündən atılma adəti də olub. Təbii ki, axar, saf su nəzərdə tutulur. Üç dəfə atılandan sonra həmin axar suyun uzaq yerində bir saxsı qab sındırılıb "Nə dər-dəbələməz varsa, bu saxsıyan getsin" deyirdilər.

Su çərşənbə süfrəsinə gəlincə isə, süfrədə təmiz sudan hazırlanmış pürrengi çayın olması mütləqdir. İmkənli çatan qədər plov bişirilməli, süfrədə 7 adda nemət olmalıdır.

Novruzun ən gözəl rəmzlərindən olan səməni də Su çərşənbəsində qoyulmağa başlanılır. Səməni yazın gəlməsinin, təbiətin canlanmasının, əkinçiliyin rəmzidir. Əcdadlarımız onu göyertməklə növbəti təsərrüfat ilinə bərəkət, bolluq arzulamışlar.

İlk çərşənbəniz mübarək!

□ **Xalidə GƏRAY "Yeni Müsavat"**

ÜSAVAT

Son səhifə

N 37 (8410) 27 fevral 2024

İsti su min bir dərdə dərman imiş...

Çinlilərin ən sevimli içkisi isti sudur. Yay-qış termosda isti su daşıyan çinlilər sağlamlıq məsələsinə çox həssas yanaşırlar.

Çinlilərin fikrincə, yeməkdən əvvəl isti su içmək həzmi asanlaşdırır. Elmi sübut olmasa da, yeməkdən əvvəl isti su içməyin sağlamlıq üçün faydalı olduğuna inanılır. İsti su boğazdakı ağrıları sakitləşdirir, bundan başqa, burun tıxanılığını aradan qaldırır. Həmçinin qan əzələlərinə sakitləşdirici təsir göstərir, müxtəlif sancıların və spazmların qarşısını alır, xüsusən də ağrıları azaldır. Bundan başqa, isti su saç köklərindəki sinir uçlarına enerji verir, nəticədə saçlar yumşaq və parlaq olur.

Artıq çəkiddən xilas olmağa yardım edən isti su anqlamaq üçün də faydalıdır. Eyni zamanda gün ərzində qəbul edilən isti su qan dövranını tənzimləyir, sinir sistemini sakitləşdirir. Yemək arasında içilən soyuq su orqanizmdə yağları bərkidir və nəticədə köpə səbəb olur. Ancaq isti su həzm sistemini yaxşılaşdırır, bağırsaqların fəaliyyətini tənzimləməkdə mühüm rol oynayır.

Belarusda pasiyentin əlində böyüdülmüş burun xəstəyə köçürüldü

Minskə plastik cərrahlar pasiyentin əlində böyüdülmüş burnu xəstəyə köçürüblər. Qeyd olunur ki, həkimlər ağır zədədən sonra xəstənin üzünü sözün əsl mənasında yenidən yığmalı olublar. Bildirilir ki, burun transplantasiyası əməliyyatı 12 saat davam edib. Əməliyyata rəhbərlik edən cərrah Dmitri Ladutko qeyd edib ki, bundan sonra bir il ərzində xəstənin göz qapaqları, dodaqları və dişləri düzəldiləcək.

Stress xərçəngə səbəb olur

ABŞ-ın Nyu-York şəhərindəki Cold Spring Harbor Laboratoriyasının alimləri müəyyən ediblər ki, xroniki stress neytrofillər adlanan ağ qan hüceyrələrinin meydana gəlməsinə səbəb olur və xərçəng hüceyrələrinin toxumaları işğal etməsinə asanlaşdırır.

Araşdırma "Cancer Cell" jurnalında dərc olunub. Komanda döş xərçəngi olan laboratoriya siçanları üzərində araşdırma aparıb. Siçanlar stressə məruz qaldıqda, xərçəngin yayılma riski 2-4 dəfə artıb. Tədqiqat stressin xərçəngin böyüməsinə kömək

etdiyini təsdiqləse də, ilk mərhələdə şişlərə səbəb olduğunu sübut etmir. Stress immun sisteminin digər hissələrinə də təsir edir, məsələn, mühüm immun hüceyrələrin fəaliyyətini boğaraq, ağciyərlərdə xərçəng hüceyrələrinin çoxalmasına şərait yaradır.

Cold Spring Harbor Laboratoriyasından tədqiqatçı Dr. Xue-Yan He bildirib ki, stress xərçəng xəstələrində həqiqətən qarşısı alına bilməyən bir ruh halıdır: "Sizə diaqnoz qoyulduqda, xəstəliyiniz, siğortanız və ya ailəniz

haqqında düşünməyə bilmirsiniz. Buna görə də stressin üzərimizə necə təsir etdiyini başa düşmək çox vacibdir".

Siçanlarda döş şişləri və ağciyərlərə yayılan xərçəng növləri müəyyən edilib. Tədqiqatlarda stress altında saxlanılan siçanlarda digər qrup siçanlarla müqayisədə şişlərin meydana gəlməsi, böyüməsi və ağciyərlərə yayılması qeydə alınıb. Araşdırmanın həmmüəllifi Dr. Mikala Ekeblad isə bildirib ki, siçanlarda metastazda dörd dəfəyə qədər artım müşahidə edib. Stress həmçinin T hüceyrələri və təbii öldürücü (NK) hüceyrələri kimi immun hüceyrələrin sayının azalmasına səbəb olur, eyni zamanda qan dövranı ilə dövr edən və şişlərə daxil olan neytrofillərin sayını artırır. Onlar həmçinin müəyyən ediblər ki, stress hormonu olan kortikosteron xərçəngin yayılmasına kömək edir və siçanların ağciyərlərində şişlərin yaranmasına səbəb olur.

orqanizminə təsiri haqqında məlumat toplayıblar. Xüsusilə alimlər giləmeyvənin tərkibində olan flavonoidlərlə marqlanıblar. Onlar geniş farmakoloji fəaliyyət spektri ilə seçilir. Giləmeyvələr xoleretik, bakterisid, spazmolitik, kardiotonik təsirlərə malikdir, qan damarlarının kövrəkliyini və keçiriciliyini azaldır, radiouklidləri bədənə çıxarmağa qadirdir, həmçinin xərçəng xəstəliyi əleyhinə təsir göstərdiyi sübut edilib.

Məlum olub ki, ölüm riskini ən çox zoğal (31%), qara gilə (21%) və çiyələk (14%) azaldır. Müəlliflərin fikrincə, ən yaxşı təzə giləmeyvə yeməkdir, lakin mövsümdən kənər dövrdə mürəbbə, kompotlar və ya tərkibində çoxlu şəkər olan digər yeməklər istisna olmaqla, istənilən formada giləmeyvə yemək məqsəduyğundur.

Alimlər ömrü 16 il uzatmağın sadə yolunu tapıb

ABŞ-ın Pensilvaniya Dövlət Universitetinin bir qrup alimi zoğalın faydalı xüsusiyyətini kəşf edib. Araşdırmanın nəticələri "The Journal of Nutrition" jurnalında dərc olunub. Alimlərin araşdırmasına görə, zoğal gündəlik istifadə edildikdə ölüm riskini 31

% azaldır ki, bu da ömrü orta hesabla 16 il uzadır.

Elmi işin müəllifləri səkkiz il ərzində 37 min insanın sağlamlıq vəziyyəti ilə bağlı məlumatları təhlil ediblər. Onlar tədqiqat iştirakçılarının qida rasionu və onun insanların

Bunları bilirsinizmi?

- * Alimlərin fikrincə, IQ nə qədər yüksəkdirsə, bir o qədər çox xəyal qurursan.
- * Fillər tullana bilməyən yeganə məməlilərdir.
- * Mədənin turşusu ülgüc bıçağını əridə bilər.
- * Asqırdığınız zaman ürəyiniz də daxil olmaqla bütün funksiyalarınız dayanır.
- * Həddindən artıq asqırırsanız, həftə qabırğalarınızı da sındıra bilərsiniz.
- * Alışqanlar kibritdən əvvəl icad edilib.
- * Dış minası bədəninizin ən sərt hissəsidir.
- * Zürafələrin səs telləri yoxdur.
- * İnsan bədənində ən güclü əzələ dildir.
- * Buqələmunların dili bədənəndən iki dəfə uzundur.
- * Sevdinin birinə baxanda göz bəbəkləri genişlənir.
- * Bir qarışqa öz ağırlığının 50 qatını daşıya bilər.
- * Kenqurular geriye doğru yeriyə bilməzlər.
- * Yer üzünə hər il düşən yağıntının miqdarı bərabərdir.
- * İnsanda qan damarlarının ümumi uzunluğu 150 min km-dir.
- * Xəstəliklərin çoxu stressdən qaynaqlanır.
- * Həddindən artıq stresli insanlara daha çətin öyrənilir, çünki stress birbaşa beyin öyrənmə ilə bağlı hissəsinə təsir edir.
- * Pişik sahibi olan insanların infarkt keçirmə riski 30% daha azdır.

Bu qidalar mikrodalğalı sobada "zəhərə" çevrilir

Tərkibində yağ olan qidaları mikrodalğalı sobada qızdırmaq təhlükəlidir, dalğaların təsiri nəticəsində onlar zərərli maddələrə çevrilir.

Bu barədə "Sputnik" radiosuna dietoloq, tibb elmləri namizədi Rimma Moysenko danışib. "Təbii yağlar trans yağlara çevrilə bilər. Məsələn, süd mikrodalğalı sobada qızdırıla bilməz, bu, körpə südünə də aiddir. Süddə olan yağlar kimyəvi dəyişikliklərə məruz qalacaq", - müəssisə izah edib.

Onun sözlərinə görə, fəstfudları mikrodalğalı sobada qızdırmaq xüsusilə təhlükəlidir, çünki tərkibində artıq trans yağlar var. Mikrodalğalı sobada isə bu yağlar zəhərə çevrilə bilər.

"Bundan başqa, fəstfud gizli qutudur, orada nə olduğunu, hansı zərərli maddələrin ola biləcəyini bilmirik. Ancaq karbohidratlar, məsələn, çörək və ya yağsız dənli bitkilər qızdırıla bilər. Mikrodalğalı soba üçün uyğun olmayan hər şeyi qaz və ya elektrik sobasında qızdırın. Ancaq bu, yalnız bir dəfə edilə bilər. Yağların, zülalları və karbohidratların molekullarını məhv etdiyi üçün təkrar qızdırılan heç bir məhsul, hətta su da faydalı deyil. Ən yaxşı halda, bu, boş yerə xərclənən puldur", - həkim yekunda vurğulayıb.

Uzunömürlülüyə kömək edən qidalar açıqlandı

Uzunömürlülük fenomeninin ABŞ-lı tədqiqatçısı və sağlam qidalanmaya dair kitabların müəllifi Den Byuttner bildirib ki, pəhrizdə fermentləşdirilmiş qidalar və müxtəlif bitki mənşəli qidalar uzunömürlülüğün əldə olunmasına kömək edir. Buettnerin fikrincə, uzunömürlülük əldə etməyin əsas şerti düzgün qidalanmadır.

Bu, pəhrizdə heyvan zülalının nisbətinin məhdudlaşdırılmasını və istehlak edilən paxlalıların və tərəvəzlərin miqdarının artırılmasını nəzərdə tutur. Lobyə, mərcimək, noxud zülal və liflə zəngindir - həzm olunmayan pəhriz lifi bəzi qidaların işini yaxşılaşdırmağa kömək edir. Bundan əlavə, paxlalı yeməklər hazırlamaq asandır. "Uzun ömür üçün düzgün bəslənmənin digər mühüm prinsipi müxtəliflikdir. Bəzi ölkələrdə (məsələn, Yaponiya) yüzlərlə çeşiddə göbələk, soğan, lobyə, duza qoyulmuş xiyar və digər fermentləşdirilmiş qidalar var. Aralıq dənizi regionunda (Fransa, Portuqaliya, İtaliya və İspaniyanın bir hissəsini əhatə edir) həm də fermentləşdirilmiş qidalar olan pendir və qatıq məşhurdur. Bütün bunlar insan ömrünü uzadan qidalar", - deyir tədqiqatçı bildirib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500